

ἐφ' ᾧ τις προβάλλεται, φυλάττεσθαι. εἰ δέ ποτε μὲν ἐπιτρέπει ποτὲ καλύσει συναλλάξαι αὐτῷ, διὰ¹⁰⁾ τὴν συνεχῆ μεταβολὴν πᾶσιν ἐνέχεται. εἰ μὲντοι τελείως ἀπαγορεύσει αὐτῷ συναλλάξαι, οὐκ ἔστι προεσιῶς, ἀλλὰ φύλαξ, καὶ οὐδὲν ἐμποιεῖν δύναται.

Ἐπὶ δεσποτικῶν φορτίων ἢ κατὰ τοῦ προστήσαντος ἀγωγῆ χάραν ἔχει, ἐπὶ πεκουλιαρίων φορτίων ἢ κατὰ τοῦ δούλου ἀγωγῆ τοῦ πολλοῖς χρεωστήσαντος, ἢ τις ἀγωγῆ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δεσπότου ἀναλόγως διαιρεῖ.

Ἐὰν ὀρθῶς κινήθῃ ἢ κατὰ τοῦ προστήσαντος ἀγωγῆ, ἢ τριβουτορία χάραν οὐκ ἔχει· οὔτε γὰρ ἀρμόζει ἢ τριβουτορία ἐπὶ τοῖς δεσποτικοῖς φορτίοις. εἰ δὲ μὴ ἦν προεσιῶς τῶν δεσποτικῶν φορτίων, χάρα τῇ τριβουτορία.¹¹⁾

Ἐὰν μισθωσάμενος παρὰ τοῦ δούλου σου¹²⁾ τὰς ἐπιχειρίας τοῦ δούλου αὐτοῦ ποιήσω αὐτὸν προεσιῶτα, καὶ ἀγοράσῃς παρ' αὐτοῦ, ἐξήσεται ἢ πρᾶσις, κἂν γὰρ μὴ ἐνέχεται ὁ δεσπότης ἀγοράζων παρὰ τοῦ ἰδίου δούλου, ὅμως ἐξήσεται ἢ πρᾶσις καὶ νέμεται ὡς ἀγοραστής καὶ διὰ τῆς χρήσεως δεσπόζει.

[β'.] Ulpia.¹³⁾ Καὶ ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν κατὰ τῶν προστησάντων ἀγωγῆν, κἀγὼ κατὰ σοῦ τὴν περὶ πεκουλίου ἀγωγῆν εἰς τὸ ἀπλοῦν¹⁴⁾ ὀνόματι τοῦ δού-

τυχὸν γὰρ σήμερον προέγραψεν εἰς οἶνον αὐτῷ συναλλάσσειν, αὐτίον εἰς ἔλαιον, καὶ οὕτω διαφόρως ἡμῖνε τὴν προγραφήν¹⁾.

χωρὶς τῆ δε πεκουλίου, ὡς βι. ε' τι. α' διγ. μζ'. ἀνάγν. τουτου τοῦ τί. διγ. ιζ' τὸ τέλος.

κυρίλλου. ἐπὶ τῶν δεσποτικῶν φορτίων ἢ ἰνστιτουτορία χάραν ἔχει, ἐπὶ δὲ τῶν πεκουλιῶν ἢ τριβουτορία.

στεφάνου. CORDIDUS:²⁾ ἀλλὰ τυχὸν ἐν τοῖς πεκουλιαρίοις φορτίοις πραγματεύεται scientia τοῦ δεσπότου [ἢ] τοῦ λυκίαι, ὡς εἶπον ἐν τῷ α' διγ. τῆς ἐξεκτορίας τοῦ παρόντος βιβλίου ἐν τῷ περὶ τῶν ὑπεξουσιῶν ἐξεκτιότων ἐδίκτω' τότε³⁾ γὰρ τῇ τριβουτορίᾳ γίνεται χάρα, καὶ οὐ τῇ ἰνστιτουτορίᾳ.

κυρίλλου. ὁ δούλος σοῦ τὸν βικάριον αὐτοῦ ἐμισθώσῃ μοι εἰς ἰνστιτουτορία. ἠγόρασας παρ' αὐτοῦ· ἐξήσεται ἢ πρᾶσις, καὶ προβαίνει οὐσονακίαν, καὶ ἔχεις κατ' ἐμοῦ ἰνστιτουτορίαν, κἀγὼ κατὰ σοῦ κυρίλλου⁴⁾ δε πεκουλίου τοῦ ὀρδεναρίου ἢ μόνον δε πεκουλίου τοῦ βικαρίου. ἔχω δὲ καὶ ἐν REM VERBIS.

στεφάνου. ὅτι καὶ ἡρῆκα ὁ δεσπότης ἀπὸ τοῦ ἰδίου οἰκέτου ἀγοράσῃ πρᾶγμα, συνίσταται ἀγορασία, κἂν μὴ ἔνοχος γίνηται ὁ δεσπότης. οὐκ οὖν δύναται τις ἐπιχειρήσαι εἰπεῖν, ὅτι ἐν ᾧ ἀλλότριον πρᾶγμα παρὰ τοῦ ἰδίου οἰκέτου ἀγοράζει ὁ δεσπότης, δύνασθαι αὐτ' .. προέμπροσε νέμεσθαι πρᾶ .. εἰ δὲ συνίσταται πρᾶσις, καλῶς αὐτὸ νέμεσθαι προέμπροσε καὶ οὐ πλανᾶται περὶ τὸν τίτλον τῆς νόμης; οὐκ ἔμντοι. ἐπειδὴ γὰρ δεσπότης ἐστὶν ὁ παρὰ τοῦ οἰκέτου ἠγορασῶς, εἰκότως οὐ τὴν κα. ουδὲ .'. δίδεται ἰνστιτουτορος . κατὰ τοῦ προστησάμενου τὸν οἰκέτην.

τοῦ ὀρδεναρίου τοῦ βικαρίου [δηλονότι.] ταυτὸν γὰρ ἐστίν, κἂν μὴ ἦν DISPENSATIO.

σημειῶσαι, ὅτι τὸ φύσει χρέος, ὅπερ ὁ δεσπότης χρεωστῆ τῷ οἰκέτῃ, βέρον εἶναι ποιεῖται. οὐκ εἶπον, ὅτι βέρον ἐστίν,

modo permittit modo vetat cum eo contrahi, propter continuam variationem omnibus tenetur. Si vero in totum prohibuit cum eo contrahi, non institor est, sed custos, nec quicquam alienare potest.

In dominica merce institoria actio locum habet: L. 11. §. 7. in peculiari merce actio adversus servum, qui pluribus debet, quae actio inter hos et dominum pro rata distributionem facit.

Si recte mota sit institoria actio, tributoria locum non habet: neque enim competit tributoria in dominica merce. Quodsi non fuit institor dominicae mercis, locus est tributoriae actioni.

Si a servo tuo operas diurnas servi eius conduxerim, et hunc institorem fecerim, et tu ab eo emeris, venditio valet. Nam licet dominus, qui a servo suo emit, non teneatur, tamen venditio valet, et pro emptore possidet et usucapit.

XII. Ulpia. Et habes adversus me institoriam actionem, et ego adversus te de peculio actionem in simplum servi nomine, vel de peculio actionem vicarii

33. [Steph. ad l. 11 §. 5 verb: sed si alias]. Forte enim hodie proscrispsit in vino cum eo contrahere, cras in oleo, et sic varie proscriptionem mutavit.

34. [Anon. ad l. 11 §. 6]. Excepta de peculio actione, ut lib. XV tit. I dig. 47. Lege huius tituli dig. 17 circa finem.

35. Cyrilli [l. 11 §. 7]. In dominica merce institoria locum habet, in peculiari vero tributoria.

36. Stephani [ad l. 11 §. 7]. Sed forte in peculiari merce negotiatur scientia domini vel voluntate, sicuti dixi in dig. I de exercitoria praesentis libri in edicto de exercitoribus sub potestate constitutis. Tunc scilicet tributoriae locus est, et non institoriae.

37. Cyrilli [l. 11 §. 8 l. 12]. Servus tuus vicarium suum mihi locavit, eumque institorem feci. Emisti ab eo: valet emptio, et usucapio procedit, et habes institoriam adversus me, et ego adversus te ago de peculio ordinarii vel solum de peculio vicarii: et habeo quoque de in rem verso actionem.

38. Stephani [ad l. 11 §. 8]. Etiam quum dominus a servo suo rem emit, est emptio, licet obligatus non sit dominus. — Nonne igitur dicere quis potest, quum dominus rem alienam a servo suo emat, si vero consistat venditio, recte id pro emptore possidere, eumque non errare circa titulum possessionis? Minime vero. Nam quum dominus sit, qui a servo emit, naturaliter non datur . . . adversus eum, qui servum praeposuit.

39. [Steph. ad l. 12 verb: dispensatoris]. Eius nimirum, qui ordinarius est vicarii. Idem enim est, etsi non sit dispensator.

40. [Steph. ad l. 12 verb: in rem versum videri]. Nota naturale debitum, quod dominus debeat

10) Expl. fol. 150. 151. Inc. fol. 128. 131.

11) Hoc thema in Basilicis editis omnino deest: idque a librario quodam temere e scholiis textui insertum esse crediderim. Continet enim versionem κατὰ πόδα l. 11 §. 7 D. h. t., cuius versionem κατ' ἐπιτομήν exhibet thema 2, quod praecedat. tam quum hoc in Basilicis nunquam factum sit, ut eiusdem loci duae versiones in textum reciperentur,

12) Cod. τὴν παροῦσαν παραγραφὴν.

13) Quod „CORDIDUS“ legitur lin. 3, significare videtur vocem latinam, ad quam haec παραγραφὴ referenda sit. For-

aut thema 2 aut thema 3 spurium esse necesse est. Denique verisimile est, thema 3 intrusum esse, quippe quod Cod. Paris 1352 (ex quo Fabr. et Heimb. hauserunt) non agnoscat.

12) Deest in Cod.

13) Lege: Julia, ut et Heimb. Tamen cf. not. ad scholia.

14) Haec verba apud Heimb. rectius desunt.

tassis intelligenda est vox „quodsi“, quae occurrit in l. 11 §. 7 D. h. t.

1) Cod. τί γάρ.

λου, ἢ τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγὴν ὀνόματι τοῦ δούλου αὐτοῦ· καὶ δοκεῖ τὸ τίμημα τοῦ προθέτου σοι λείπον εἶναι, καθὸ ἐνέχη τῷ δούλῳ.

L. 13. pr. γ'. [Ὁὐ λ. π.] Ἐάν τις προσθήῃ τὸν δούλον D. XIV. 3. αὐτοῦ ἐπὶ τῷ¹⁵⁾ ἔλαιον πραγματεύεσθαι καὶ δανείζεσθαι χρήματα, καὶ γὰρ δανείσω αὐτῷ ὡς διὰ τὴν πραγματείαν, καὶ κινήσας τὴν ἀγωγὴν μὴ δυνήθῃ δέξαι λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὴν πραγματείαν τὰ χρήματα, κινῶ ὡς δανείσας.

§. 1. Τότε χώραν ἔχει κατὰ τοῦ δεσπότου ἢ ἀγωγῆ, ὅτε μὴ κατὰ μετάθεσιν ἐπερωτᾷ¹⁶⁾ ὁ προεστὼς ἢ ἕτερος.

§. 2. Ἐάν οἱ ἔχοντες ἐργαστήριον προβάλλωνται κοινὸν δούλον, οὐ πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐπὶ τῷ δούλῳ ἢ τοῖς φορτίοις δεσποτείας ἐνέχονται, ἀλλ' ἕκαστος εἰς ὅλο-

ἄλλ' ὅτι βέρον εἶναι νομίζεται. ἀμέλει οὐ τὴν DE IN REM VERSO, ἀλλὰ δε πεκουλίο βικαρίον δέδωκεν ὁ ἸΑΒΟΛΕΝΟΣ¹⁷⁾ ἀπὸ γὰρ παραθέσεως τοῦ προκουράτορος καὶ τοῦ νεγοτιόρουμ γέτορος ἀεὶ κόνεσθαι τὸ βέρον εἰσῆται, ὡς ὁ οὐλιανὸς ἐν τῷ γ' διγ. τί. δε ἐν ἕμ βερσο φησίν.

κυρίλλου. προεστησάμεν δούλον πραγματείας ἐλαίου¹⁸⁾ ἐπιτρέψας αὐτῷ καὶ δανείζεσθαι. δανείσας αὐτῷ ἐκίνας κατ' ἐμοῦ, καὶ μὴ δυνήθεις δέξαι, ὅτι εἰς ἔλαιον ἐδανείσθη, ἡτήθη. ἔγνωσ μετὰ ταῦτα, ὅτι καὶ δανείζεσθαι αὐτῷ ἐπέτρεψα. καλῶς κινῶς.

στεφάνου. σημείωσαι ξένον¹⁹⁾ π[ο]τέ καὶ σιρίταν ἀγωγὴν κινήσειαν πάλιν κινεῖσθαι²⁰⁾.

ὑπόθετον γὰρ ὅτι ἐπὶ τῷ πιρῶσκειν καὶ μόνον προεστήσθητο αὐτὸν, οὐ μὴν ἐπὶ τῷ ἀγοράζειν. εἴη γὰρ ἂν κατὰ πρόληψιν ἢ δ. σιωπηρῶς ἐπιτρέπειν αὐτῷ καὶ δανείζεσθαι, καὶ κατέχειται πλὴν εἰ μὴ ἰδιωτῶς ἀπηγορεύσεν αὐτῷ τὸ δάνειον, ὡς εἶπον ἐν τῷ ε' διγ. τοῦ παρόντος τί.

ἀνωρῦμου. ἀνάγνωθι βι. λβ' διγ. ζα' θέ. β'. σημείωσαι ξένον, ὅτι σιρίτα ἀγωγή κινήσεια καὶ διαπαρηθείσα πάλιν οὐτίλως κινεῖται.

οὐτίλως ἢ ὡς²¹⁾ περὶ ἄλλον ἐναγαγὼν καὶ μὴ δέξας πῦν περὶ ἑτέρου ἐνάγει, ἢ διὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θ' α) διγ. τοῦ ἐξῆς τί. β) κωβίδας δὲ λέγει οὐτίλιν ἰνστιτουτορία. Θαλέλαιος δὲ οὐτίλιν δανεικὸν δε πεκουλίο. ἀνάγνωθι βι. θ' διγ. δ' καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγραμμένα.

εἰ νοβατευθῆ γὰρ²²⁾ ἢ ἀγωγῆ, οὐ κινεῖται ἰνστιτουτορία.

δ²³⁾ δούλος προεστὼς τυχὸν οὐκ ἔδωκε ἕτερον χρεωστήσαι ἀντ' αὐτοῦ.

εἰ τὸν κοινὸν οἰκέτην ἰνστιτουτορία προβαλλόμεθα, ἕκαστος ἡμῶν εἰς τέλειον ἐνάγεται, ὡς ἐπὶ τῆς ἐξεροκτορίας καὶ τῆς δε πεκουλίο, καὶ ἐναχθεὶς ἔχει προσοκίῳ ἢ κομμῶνι διβιδούνδο. ὅπερ κρατεῖ, κῶν ἐπιποιηθῆ ὁ οἰκέτης. ἐνθα δὲ μὴ ἔχει ὁ ἐναχθεὶς κατὰ τοῦ ἐτέρου ἀγωγῆν, εἰς μέρος ἐνάγεται, ὡς ὁ μερικὸς κληρονόμος, ὅτε ὁ τεστατωρ τῷ ἰνστιτουτορι εἰλευθερίαν καταλείπειν.

στεφάνου. εἶπον ἐν τῷ α' διγ. τῆς ἐξεροκτορίας, ὅτι πολλῶν ὄντων τῶν ἐξεροκτορῶν ἕκαστος αὐτῶν ἐνάγεται εἰς ὀλοκληρον, ἀλλ' ὅταν μέντοι δύνανται κατ' ἀλλήλων ἔχειν τινὰ

nomine: et pretium rei venditae tibi superesse videtur, eo quod servo obligatus es.

XIII. *Ulp.* Si quis servum suum praeposuerit negotiationi oleariae et mutuis pecuniis accipiendis, egoque ei pecuniam credidero tamquam propter negotiationem, et actione mota probare non potuero, negotiationis gratia eum pecuniam accepisse, ago ex mutuo.

Tunc haec actio adversus dominum locum habet, quum non institor vel alius novandi animo stipuletur.

Si plures, qui tabernam exercent, servum communem praeponant, non pro parte domini, quod in servo vel in mercibus habent, conveniuntur, sed unus-

servo, in rem versum videri. Non dixi, in rem versum esse, sed in rem versum videri. Ideoque non de in rem verso actionem, sed de peculio vicarii Iavolenus dedit. Nam ex analogia procuratoris et negotiorum gestoris semper in rem versio diiudicari solet, ut Ulpianus dig. 3 tit. de in rem verso dicit.

41. *Cyrilli* [L. 13 pr.]. Praeposui servum negotiationi oleariae et permisi ei mutuas pecunias accipere. Mutuum ei dedisti et egisti adversus me, et quum non potuisses probare, eum hoc ad oleum accepisse, victus es. Didicisti postea, me ei permisisse mutuas pecunias accipere. Recte agis.

42. *Stephani* [ad L. 13 pr. verb: licet consumpta]. Nota singulare, aliquando etiam strictam actionem, postquam consumpta sit, rursus intendi.

43. [*Steph. ad L. 13 pr. verb: probare non potuit*]. Pone enim, eum solum ad vendendum praeposuisse illum non etiam ad emendum tacite permisisse ei etiam mutuas pecunias accipere, et tenetur nisi forte specialiter eum mutuari prohibuerit, sicuti dixi in dig. 5 huius tituli.

44. *Anonymi* [ad L. 13 pr.]. Lege lib. XXXII dig. 91 them. 2. Nota singulare hoc, strictam actionem motam et consumptam rursus utiliter intendi.

45. [*Schol. ad L. 13 pr.*]. Utiliter, vel quia de alio agens, postquam non probavit, nunc de alio agit, vel propter principium dig. 9 sequentis tituli. *Cobidas* autem dicit utilem institoriam. *Thalaelaeus* utilem certi conditionem de peculio. Lege lib. IX dig. 4 et quae ibi adscripta sunt.

46. [*Steph. ad L. 13 §. 1*]. Nam si novetur actio, institoria non movetur.

47. [*Steph. ad L. 13 §. 1*]. Quum servus praepositus forte alium vice sua debitorem non dedit.

48. [*Cyr. L. 13 §. 2 L. 14*]. Si communem servum institorem praeposuerimus, unusquisque nostrum in solidum convenitur, ut in exercitoria et de peculio actione, et qui conventus est pro socio vel communi dividendo actionem habet. Idque obtinet, si vel alienatus sit servus. Ubi tamen is, qui convenitur, adversus alterum actionem non habet, pro parte convenitur, sicuti heres ex parte institutus, quum testator institori libertatem reliquerit.

49. *Stephani* [ad L. 13 §. 2]. Dixi in dig. I de exercitoria, si plures sint exercitores, unumquemque eorum in solidum conveniri, siquidem invicem actionem quan-

15) Cod. τό.

16) *Heimbach* notat: „Legendum haud dubie ἐπερωτᾷ-

u) In nostris editionibus *Iulianus* huius dig. auctor esse dicitur.

v) Cod. γ'.

w) Cod. ἔλαιον.

x) Cod. ξένος.

y) Cod. κινήσαι.

z) Cod. ἴσως.

tae, ut vertendum sit: quum non institor vel alius novandi animo promittat.

a) Cod. εθ'.

b) Cod. διγ.

c) Quem locum intelligat, nescio. Certe nec Digestorum nec Codicis loci indicatur; Basilica potius et ad haec *νεύς παραγραφῆς* intelligi videntur. (Cf. Basil. ed. *Heimb.* II p. 84.)

d) Cod. ἦ.

e) Forte: ὅτε ὁ δ. Cf. Basil. *Heimb.* p. 229.

κληρον, καθ' ὑπόδειγμα τῆς περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῆς καὶ τῆς κατὰ τοῦ προστήσαντος τὸν ἴδιον δοῦλον μαίστωρα τοῦ ἴδιου πλοίου. καὶ ὁ διδοὺς ἔχει κατὰ τῶν λοιπῶν τῆν περὶ κοινωνίας ἀγωγὴν ἢ τῆν τὰ ἐπίκαινα διαιροῦσαν ἀγωγὴν.

ιδ'. **Paul.** Τὸ αὐτὸ, κὰν ἀλλότριος ᾖ ὁ δοῦλος. ἔνθα δὲ χώραν οὐκ ἔχει ἢ κατὰ τῶν κοινωνῶν ἀγωγὴ ἢ ἢ τὰ ἐπίκαινα διαιροῦσα πράγματα, ἀνά¹⁷⁾ μέρος ἐνάγονται· ὡς ὅτε ὁ προστήσας τὸν δοῦλον ἀποθάνῃ ἐπὶ δυοῖ κληρονόμοις ἐλευθερίαν τῷ δούλῳ καταλιπών· ἕκαστος γὰρ κληρονόμος ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸ ἴδιον μέρος ἐνάγεται.

[ιδ'. Οὐλπιαν.] Αἱ ἀγωγαὶ διηρηκεῖς εἰσι καὶ δίδονται κληρονόμοις καὶ κατὰ κληρονόμων.

[ιζ'. Παῦλ.] Ἐκ τῶν συναλλαγμάτων τοῦ διοικητοῦ τοῦ χωρίου μου ἢ κατὰ τοῦ προστήσαντος¹⁸⁾ ἀγωγὴ οὐχ ἀρμόζει. ὑποδοχεὺς¹⁹⁾ γὰρ ἐστὶ τῶν καρπῶν, εἰ μὴ ἄρα ἐπετρόπη πιπράσκων.

ιζ'. **Idem.** Ὁ προστήσας τινα πιπράσκειν καὶ ἀγοράζειν δούλους ἢ ἄλογα ἐνέχεται καὶ ἐνάγεται πρὸς

ἀγωγὴν, προσοκίῳ ἢ τὸ κομμῶν διβιδουῖνδο, ὡς ὁ παῦλος ἐν τῷ ἐξῆς ἐπιφέρει διγ.

δι[οίως] μετὰ λογισμοῦ τί. β' διγ. . . καὶ βι. ε' τί. α' διγ. ια' καὶ κζ'.

εἰ μὲν γὰρ κοινωνοὶ εἰσὶν ἐπὶ τῷ οἰκέτῃ, τότε τὴν προσοκίῳ δύνανται κατ' ἀλλήλων κινεῖν. εἰ δὲ οἱκ' εἰσὶ μὲν κοινωνοὶ, κοινῶς δὲ τὸν οἰκέτην ἔχουσι, δύνανται διὰ τῆς κομμῶν διβιδουῖνδο κτήσασθαι τὸ ἀξίμιον. συμβαίνει γὰρ πολλάκις κοινὸν μὲν ὑπεῖναι πρᾶγμα, μὴ εἶναι δὲ κοινωνοὺς τοὺς ἐξ ἀδυναμίας αἰτιῶν δεσποτίας, ὡς ὁ γάιος ἐν τῷ ε' τοῦ δὲ ἰουδικίως βι. τί. γ' ε' διγ. β' φθῶσας ἐδίδαξεν, εἰπὼν καὶ τὸν τρόπον, δι' οὐ συμβαίνει κοινὸν μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα, μὴ εἶναι δὲ κοινωνοὺς τοὺς τοῦτου δεσποτίας.

ἢ ὅτ. καὶ τίς); ἐν τῷ δ' διγ. τῆς ἐξερχορίας, ἔνθα πολλοὶ δεσποταὶ δι' ἑαυτῶν περὶ τὴν ναὺν ἐξεγύμνωσαν, [οὐ] κατέχονται εἰς ὁλόκληρον, καὶ ταῦτα δυνάμενοι τὴν προσοκίῳ κατ' ἀλλήλων κινεῖν. στεφάνου. ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ διαφορὰ, ὅτι ἐν ᾧ μὲν αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν διώκησαν ἢ συνηλάξαν, οὐ κατέχεται εἰς ὁλόκληρον ἕκαστος αὐτῶν, οὔτε γὰρ δοκοῦσιν ἀλλήλων εἶναι μαγίστοις· ἐνταῦθα δὲ ἰδικῶς προεβιάλλοιτο καὶ δεῖ ἕκαστον ἀναδέχεσθαι τὰ φράκτα τοῦ προβληθέντος, καὶ ἕκαστος αὐτῶν κατέχεται εἰς ὁλόκληρον, δυνάμενος δηλονότι κατὰ τοῦ ἑτέρου τὴν προσοκίῳ ἢ τὸ κομμῶν διβιδουῖνδο κινεῖν δικαστήριον.

εἰ ὁ οἰκονόμος τοῦ ἀγροῦ πωλῆσει καρποὺς καὶ μὴ τοῦτο ἐνετέτραπτο, οὐ κατέχεται ὁ δεσποτίας.

στεφάνου. μὴ ἐναντιωθῆ σοι¹⁾ [τὸ ε' διγ.], ἔνθα φησὶν ὁ οὐλπιανός, οὐ καὶ [ὁ ἰνστιτουτοῖα προβληθεῖς ἐπὶ τὸ] καλλιεργῆσαι τοὺς ἀγροὺς ποιεῖ ἰνστιτουτοῖαν κατὰ τοῦ προβαλλομένου. [οὐτῷ] γὰρ [προβληθέν[ος] εἰ] διὰ τῆν ἀνάγκην τῆς γεωργίας ἀγοράζει φυντὰ ἢ σπόρους ἢ ἐργασίμα²⁾ καὶ μισθοῦται τινα εἰς τὸ γεωργῆσαι τοὺς ἀγροὺς, εἰκότως ποιεῖ τὸν προβαλλόμενον ἐνεχεσθαι τῇ ἰνστιτουτοῖα. ὁ δὲ οἰκονόμος εἰς . . . ἐνε . . . προβάλλεται ἢ εἰς τὸ ὑποδέχεσθαι τοὺς καρποὺς, ὡς φησὶν ὁ νομικός. τὸ δὲ ὑποδέχεσθαι τοὺς [καρποὺς οὐκ ἐστὶ πραγματεία. καὶ] μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ εἰρημένον διγ. ε'. ἐκεῖ γὰρ ἰδικῶς ἐπὶ τὸ καλλιεργῆσαι προβαλλ. . . . ἀγωγὴν τὴν οὐτιλιαν ἰνστιτουτοῖαν. οὐτιλιαν δὲ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ μὴ προ κατὰ τῶν αὐτῶν προβαλλ.

στεφάνου. ὅτι ὁ προβαλλόμενός τινα ἐπὶ τῷ ἀγοράζειν καὶ πιπράσκειν ἀνθρώποδα ἢ ὑποζύγια ἢ θηρία οὐ μόνον

quisque in solidum, ad instar actionis de peculio et actionis adversus eum, qui servum suum magistrum navi suae praeposuit. Et qui solvit, adversus reliquos pro socio vel communi dividendo actionem habet.

XIV. **Paul.** Idem erit, et si alienus servus sit. **L. 14.**
Ubi vero actio pro socio vel communi dividendo locum non habet, pro parte conveniuntur: veluti si is, qui servum praeposuit, duobus heredibus relictis decesserit et libertatem servo reliquerit; nam quisque heredum hoc casu pro parte sua convenitur. **D. XIV. 3.**

XV. **Ulpian.** Hae actiones perpetuae sunt, et dantur heredibus et in heredes. **L. 15. D. eod.**

XVI. **Paul.** Ex contractibus administratoris praedii mei institoria actio non competit. Nam fructuum susceptor est, nisi forte permissum ei sit vendere. **L. 16. D. eod.**

XVII. **Idem.** Qui aliquem praeposuit vendendis emendisque servis vel pecoribus, tenetur et convenitur **L. 17. pr. D. eod.**

dam, pro socio vel communi dividendo, intendere possint, sicuti Paulus in sequenti dig. addit.

50. [**Anon. ad l. 13 §. 2.**] Similiter cum ratione tit. 2 dig. . . et lib. XV tit. 1 dig. 11 [§. 9] et 27 [§. 3].

51. [**Steph. ad l. 13 §. 2.**] Nam si socii sint, quod ad servum attinet, tunc pro socio actione invicem experiri possunt. Sin non sint socii, sed servum communem habeant, tunc per communi dividendo iudicium indemnes servari possunt. Accidit enim saepenumero, communem quidem rem subesse, non autem socios esse, qui eam pro indiviso possident, sicuti Gaius in lib. VI de iudiciis tit. 3 dig. 2 antea docuit, ubi etiam modum exponit, per quem accidit, ut res quidem communis sit, socii autem non sint domini eius.

52. [**Steph. ἐρωτησ. ad l. 13 §. 2.**] *Quaesiv.* Quid est in dig. 4 de exercitoria, ubi plures domini per se navem exercuerunt, non tenentur in solidum, quamvis pro socio invicem agere possint. **Stephani.** In hoc differentia est, quod illic, ubi ipsi per se gesserunt vel contraxerunt, non tenentur in solidum unusquisque eorum, quippe qui invicem non videantur esse magistri: hic autem specialiter praeposuerunt et unumquemque facta praepositi in se suscipere oportet, et unusquisque eorum in solidum tenetur, ita scilicet, ut adversus alterum pro socio vel communi dividendo iudicio experiri possit.

53. [**Cyr. l. 16.**] Si villicus fructus distrahat et hoc ei non sit permissum, dominus non tenetur.

54. **Stephani** [**ad l. 16.**] Ne tibi adversetur dig. 5 [§. 2], ubi dicit Ulpianus, quod etiam institor, qui praepositus est ad agros colendos, institoriam adversus praeponentem competere facit. Ita enim praepositus, si exigente agri cultura emat plantas vel semina vel ligna et conducat aliquem ad colendos agros, naturaliter praeponentem institoria teneri facit. Villicus autem ad praeponitur sive ad fructus percipiendos, ut dicit iureconsultus. Verum suscipere fructus non est negotiatio. Et ne tibi adversetur dictum dig. 5. Ibi enim specialiter ad agros colendos praepos. actionem utilem institoriam. Utilem autem propterea quod non

55. [**Stephani ad l. 17 pr.**]. Qui aliquem praepositum ad emenda vendendaque mancipia vel iumenta vel

17) Cod. ἢς ἀνά.

18) Medio hoc verbo expl. fol. 128. 131. Inc. fol. 175. 174.

f) Cod. τί. ε'.

g) Cod, τήν.

h) Cod. ε'.

19) Cod. εἰ ὑποδ.

ε) Expl. fol. 128. 13. Inc. fol. 175. 174.

κ) Cod. ἐργασίμα.

τῆ ἀγωγῆ τῆ κατὰ τοῦ προστήσαντος, καὶ τῆ ἑδι-
βιτορία καὶ τῆ ἐξ στυπουλάτου ἐπὶ τῷ διπλῷ ἢ τῷ
ἀπλῷ.

L. 17. §. 1. Ἐάν τὸν δούλον σου ἔσχε πέτρος προσετώτα,
D. XIV. 3. ἔχω κατὰ τοῦ πέτρου τὴν κινουμένην κατὰ προστη-
σαντος ἀγωγὴν, καὶ κατὰ σοῦ περὶ τοῦ πεκουλίου.
εἰ δὲ πέτρος ἐκόλυσέ με συναλλάξαι αὐτῷ, μόνην
ἔχω τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγὴν.

§. 2. Εἴτε ὁ πατὴρ τοῦ ἀνήβου προεβάλλετο τὸν προ-
στώτα εἴτε ὁ τελευταῖος αὐτοῦ ἐπίτροπος, ἀπὸ τῶν
μετὰ ταῦτα συναλλαγμάτων ἐνέχεται ὁ ἀνήβος κλη-
ρονομῶν τοῦ πατρὸς.

§. 3. Καὶ ἐπὶ τοῖς πρὸ τοῦ ὑπεισελθεῖν τὴν κληρονο-
μίαν συναλλάγμασιν ἐνέχεται ὁ κληρονόμος, εἰ καὶ²⁰⁾
μεμηνῶς εἴη· οὔτε ἐγκαλεῖται ὁ εἰδὼς ἀποθανεῖν τὸν
δεσπότην καὶ συναλλάσσει τῷ πραγματευομένῳ προ-
στώτι.

§. 4. 5. Ἐάν διαμαρτύρωμαί σε μὴ δανεῖσαι τῷ προ-
στώτι παρ' ἐμοῦ δούλω, ἔχω παραγραφὴν. εἰ δὲ πε-
κούλιον ἔσχεν ἐκ τοῦ συναλλάγματος ἢ δαπάνημα
γέγονεν, ἔχεις ἀντιπαραγραφὴν καὶ ἀπαίτησιν. δόλον
γὰρ ποιεῖ ὁ θέλων ἐξ ἀλλοτρίας ζημίαις κερδαῖναι.

L. 18. [ιη'. Ἰδε μ.] Προσετώς ἐστὶν ὁ προβληθεὶς ἐπὶ
D. eod. τῷ πωλεῖν ἢ ἀγοράζειν ἐν τόπῳ ἢ ἐκτὸς τόπου.

L. 19. pr. [ιθ'. Παπ. ιαν.] Ὁ προβαλλόμενος ἐπὶ τῷ δανεί-
D. eod. σῶν.

τῆ ἰνστιτούτοια [κατέχεται], ἀλλὰ καὶ τῆ ἑδιβιτορία ἢ τῆ
εἰς τὸ διπλοῦν ἢ τὸ ἀπλοῦν δ γὰρ τι . — — —
..... βι. τοῦ παρόντος συντάγματος
αί. . διγ. ιδ' εἰ . . π καὶ τοῦ ις' διγ. ε τῶν . .
.. του

κυρίλλου. οὐ. ἰνσι ἰνσιτουτ —

..... νι παραδεδομένα ... τοῦ ἐμοῦ ...
τὴν παραγραφὴν τοῦ β' διγ. τοῦ φουτίβου κωνδικιμίου τοῦ
παρόντος συντάγματος συναλλάττει
τὴν ἰνστιτούτοιαν.

ἰδού ἐνανθία νο καὶ
συγκληρονομ. . . σημ. . τὸδ. . εζει τὴν ἀντιπαραγραφὴν
..... συναλλάξαι τῷ δούλω τῷ ἰνστιτούτωρι ἔχω παρα-
γραφ. πεκουλ. αγμαστ. . μον. . εχεις τ. ε. ση
.... δόλον γὰρ ποιεῖ ὁ ἐκ δου. ως εμον κερδαῖναι θέλων ἐκ
.....

ση. ἐντεῦθεν ὅτι . . τ. ἰνσιτ . . μετα προ. καὶ μετα
ρ . . ἀπαγορευθῆ οὐδ π . . τὴν ἀπαγορευσιν . .
... ἰνσιτ. οδε ματ. φ . . ὡς φησιν
τῷ τὴν ἄρ . . ου . ἀγωγὴν ἔχ . . κατὰ τοῦ . . ἰνσιτ σθαι
ἐπι . . ἰνσιτουτ . . μ

ὁ παρὰ τὸν ὕρον τῆς προστασίας δανείζων ἐμβάλλεται παρα-
γραφὴ τοῦ ἐν τῷ τελευταίῳ τῆς ἐξεργιτο-
ρίας διγ. προαναφωνήσας¹⁾ εἶπον, ὅτι τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐστὶν
ἐπὶ τοῦ ἰνστιτούτορος. ση. δὲ ἐντεῦθεν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ
προβαλλόμενος τὸν ἰνστιτούτορα βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσιν εἰς
τὸ δεῖξαι, ὅτι προσέγραψε ἀπ συναλλάττειν τῷ
προβληθέντι παραγραφὴν [ὁ] ἐναγόμενος ἔχει· ἐν δὲ ταῖς
παραγραφαῖς ἄκτος . . . ἐστὶν ὁ ἕσος ἐπ. καὶ
.. ιδ' διγ. τῷ ιδ' ^m) βι. φησὶν, ὅτι οὐκ ἐστὶ δίκαιόν
τινα κερδαῖναι ἐκ τῆς ἐτέρου ζημίας τα κα . . εται . . .
ἐν τῷ . . καὶ βι. ε' τί. ις' ^{κα}α.²⁾

κυρίλλου. ἰνσιτούτωρ ἐστὶ καὶ ὁ μὴ ἔχων ἐργαστήριον.

. τουτ οπουλ πο καὶ οὐκ ἐργη προβαλλόμενος
μὴ δανεῖσασθαι κῶν ἐπερωτ τὴν ἀναλο καὶ ἐπρησι
.. εἰ μη.

στ ε φ ἄ ν ο υ Θεμάτισον, ὅτι ὁ [ἔχων] τὸν κούρατορα εἰς
τὸ δανεῖσασθαι χρήματα ἐξάκτωρ ἢ δημοσί[ων], καὶ διὰ

praeter institoriam actionem et redhibitoria et ex sti-
pulatione duplae simplaeve.

Si servum tuum Petrus institorem habuerit, ad-
versus Petrum institoriam actionem habeo, et adversus
te de peculio. Si vero Petrus prohibuerit me, quo-
minus cum eo contraherem, solam de peculio actionem
habeo.

Sive pater impuberis institorem praeposuerit, sive
tutor eius mortuus, ex contractibus postea initis im-
pubes tenetur, si patri heres extiterit.

Eorum quoque contractuum nomine, qui ante
aditam hereditatem intercesserunt, heres tenetur,
etiamsi furiosus sit: nec imputatur ei, qui scit do-
minum decessisse et cum institore negotiationem
exercente contrahit.

Si denunciavero tibi, ne servo a me praeposito
crederes, exceptionem habeo. Si vero peculium ha-
beat ex eo contractu aut in rem meam versum sit,
replicationem habes et exactorem. Dolum enim
facit, qui ex aliena iactura lucrum facere vult.

XVIII. *Idem.* Institor est, qui ad vendendum
emendumve praepositus est in loco vel extra locum.

XIX. *Papinian.* Qui mutuis pecuniis acci-

pecora, non solum institoria tenetur, sed etiam redhibi-
toria et duplae simplaeve [actione in solidum.]
.....

56. *Cyrelli* [l. 17 §. 1 sqq.] — — — — —

57. [*Steph. ad l. 17*]. — — — — — adnota-
tionem ad dig. 2 tit. de conditione furtiva huius partis
..... institoriam.

58. [*Steph. ad l. 17*]. Ecce hic || ||

59. [*Steph. ad l. 17*]. Nota hinc
..... || ||

60. [*Steph. ad l. 17 §. 4*]. Qui praeter conditionem
praepositionis mutuum pecuniam dat, summovetur ex-
ceptione in dig. ultimo tit. de exerci-
toria antea dixi, eadem paene obtinere in institore.
Nota hinc etiam illud, eum, qui institorem praeposuerit,
probatione onerari, ut probet se proscrispsisse
... contrahere cum institore exceptionem reus habet:
in exceptionibus autem reus actoris loco est
.... dig. 14 ... lib. XIV (?) dicit, non esse aequum, si
quis ex aliena iactura lucrum quaerat

61. *Cyrelli* [l. 18]. Institor est etiam, qui non habet
tabernam.

62.
.....

63. *Stephani* [ad l. 19 pr.]. Pone eum, qui cura-
torem habet ad mutuas pecunias accipiendas, exactorem

20) Heimb: εἰ μὴ καὶ.

1) Cod. προαναφωνή. .
2) Forte: τοῦ ε' τί. τοῦ ιβ' βι.

n) Forte intelligit l. 206 de R. l.

ζισθαι φροντιστήν δ... φελο.²¹⁾ ἐνέχεται, κὰν εὐπορός ἔστιν ὁ φροντιστῆς καὶ ὠμολόγησεν.

[Ὁ προβληθεὶς μου δοῦλος ἐὰν ἐλευθερωθεὶς ἐπιμείνη τῇ πραγματείᾳ, μένω ἐνεχόμενος.]²²⁾

Ἐὰν ἐπιξούσιός μου νόμος προσετώσῃ μου ὦν δα- νείσῃται διὰ τὴν πραγματείαν καὶ ἐγγήσωμαι, ἀρ- μόζει ἢ κατὰ τοῦ προστήσαντος ἀγωγή. δι' ὧν γὰρ ἐνεγγνησάμην, συνήψα τὸ δάνειον τῇ πραγματείᾳ.

Ὁ δοῦλος ἐπὶ μόνῳ τῷ δανείζειν προστάς, ἐὰν ὡς ἀντιφωνητῆς ὁμολογήσῃ, οὐ ποιεῖ τὸν δεσπότην εἰς ὀλόκληρον ἔνοχον. εἰ δὲ δανεισάμενος ἐγὼ παρὰ σοῦ ἀποδώσω σοὶ αὐτὸν, ἀπαιτεῖς τὸν δεσπότην. ἔχει γὰρ κατ' ἐμοῦ τὸν δανεικόν.²³⁾

[κ'.] SCAEVOL. Προσιτώσῃς ἐγραψέ μοι οὕτως· ὁ δεῖνα πρῶτων πρᾶγμα τοῦδε σοὶ τῷδε χείρειν. ἔχεις ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ πατρωνός μου α νομίσματα, ἅτινα ὀφείλω τῆδε τῇ προθεσίμῃ σοι ἀποδοῦναι²⁴⁾. τελευ-

τοῦτο προσβάλλετο αὐτὸν, ἵνα δανειζόμενος εὐχερῆς ἐπιπέμῃ τὰ δημόσια· ἐνέχεται ἰστοιτυοσίᾳ. οὐ[τιμία] μένοι δ[δ]δο- ται], ἐπειδὴ μὴ κυρίως [ἐστὶν ἐ]μποσί[α] τὸ δανείσασθαι.⁹⁾ .. ὡς . γὰρ πλανήθη .. καὶ ὡς ... ὁ ο .. εἰ .. ὅτι οὐτίδ . τ . τ ... ἐπειδὴ πρ ἐν τῷ ... τοῦ πατρωνός προστήσαντι χ . ὁ προστάθεις ἀλλ' οὐ ταυτ .. ἐπειδὴ μὴ ἐστὶ κυρίως μένο τῇ μινδ ἀλλὰ μόνον .. || ἀνανύμου. οὐτιλ ... ἰστοιτυ || || || || || ||⁹⁾

κ.ρ. 9) ὁ ἰστοιτυοσίᾳ χειρογράφα οὕτω ποιήσας· ἔχεις] ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ προστησανμένου με 9 νομίσματα, οὐ κατέ- χεται. τοῦτο γὰρ διὰ ἀποδείξαι μόνην ἐποίησεν.

στεφ. 9) πρᾶγμα χείρῃσιν ὄσταβελιούσιος λέγει, ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀντιφωρῆσιν ποιούμενος. Θεμάτισον γὰρ ὄσταβιόν- φιλιον χρεωστοῦμενον ἐκ τῆς τραπέζης τοῦ πατρωνός τοῦ αὐτοῦ ἠρωσῆσεν.

Θεμάτισον γὰρ, ὅτι γαῖοσιῶν καὶ δομετίῳ φέλικι ὀφείλων ποιῆσαι τὸ ἀσφαλὲς ὄσταβιον τερμινάλιος⁶⁾ ὑπὲρ¹⁾ ὄσταβιον φέλικος εἰς μόνον δομέτιον φέλικα καὶ αὐτὸν ἀπόντα τὴν ἀσφάλειαν ἔθετο. καὶ μὴ θαρσύνῃ σε τὸ εἰπεῖν ἀνωτέρω τὸν νόμον· γαῖω σείω CANCT¹⁰⁾. ἐκθέμενος γὰρ τὴν ὁμολογίαν ὁ τερμινάλιος εἰς δομέτιον φέλικα ἐπήγαγεν ἰδικῶς, ὅτι ταῦτα τὰ α δυνάμει ὀφείλω ἀποδοῦναι ὑμῖν, λέγω σοὶ τῷ δομετίῳ φέλικι καὶ γαῖω σείω· καὶ δοκεῖ διὰ τῶν τοιούτων ἡμάτων καὶ εἰς τὸν γαῖω σείω ἐκθέσθαι τὴν ἀσφάλειαν. εἴρηται καὶ βε. μὲ π. ζ διγ. ξα', ὅτι ὁ προκουμάτωρ μου λογοποιῶν μετὰ τινος συναλλάξαντός μοι καὶ ὑπογράφων χρεωστῆν με οὐ ποιεῖ με ἔνοχον, εἰ μὴ πρὸ τούτου ἡμῖν⁹⁾ ἔνοχος.

οὐκ εἶπον ἔμεινεν παρ' ἐμοῦ, ἵνα μὴ δόξῃ ἀντιφωρῆν κατὰ τὸ εἰρημένον γ' β. τί. ε διγ. κδ'.

οὔτε⁹⁾ γὰρ τῇ ἐξ στυπουλάτου ὁ προσετώσῃς [ἐνέχεται]· οὔτε γὰρ ἐν ἐπιρωτήσῃ [δι'] ἐκείνων τῶν ἡμάτων [ἦν] ἢ ἀσφάλεια· οὔτε τῇ πεκουρία κοσσιποῦντα τῇ διὰ τὸ φῖσει δι- καιον εἰσενεχθείση. καὶ μὴ ἐναντιωθῇ σοὶ τὸ εἰρημένον ἡμῖν ἐν τῷ ἀνωτέρω διγ. ὅτι ὁ ἰστοιτυοσίᾳ κατέχεται ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν γενομένων ἀναλωμάτων. ἐπταῦθα γὰρ οὔτε τὰ α νο-

piendis procuratorem praeposuit, tenetur, licet procurator solvendo sit et promiserit.

Si servus a me praepositus post manumissionem L. 19. §. 1 in negotiatione exercenda perseveraverit, maneo obli- D. XIV. 3. gatus.

Si filiusfamilias meus a me praepositus negotia- §. 2. tionis causa pecuniam mutuam acceperit et fideius- sero, institoria actio competit. Nam eo, quod fide- iussi, creditum negotiationi coniunxi.

Servus duntaxat pecuniis foenerandis praepositus, §. 3. si quasi pecuniam constituens promiserit, dominum in solidum non obligat. Si vero pecuniam a te mutuatus eum tibi delegavero, eam a domino petes. Habet enim adversus me conditionem ex mutuo.

XX. Scaevol. Praepositus sic mihi scripsit: L. 20. Ille rem agens illius tibi salutem. Habes in mensa D. eod. patroni mei M solidos, quos tibi reddere debeo illa die. Eo, qui praeposuit, defuncto sine successore,

esse publicorum, et ideo illum praeposuisse, ut pecuniis mutuis acceptis facilius publica dimitteret; tenetur quoniam proprie non est negotiatio, mutuam pecuniam sumere — — — — — ||
.....

64. Anonymi [ad l. 19 pr.]. util .. institor .. || || || || || ||
65. [Cyr. l. 20]. Qui institorias cautiones sic expo- suit: habes in mensa eius, qui me praeposuit, C aureos, non tenetur. Hoc enim ob probationem solum fecit.

66. [Steph. ad l. 20 verb: rem agens]. Rem agens Octavii Felicis dicit, quippe pro quo se pecuniae constitutae reum faciat. Pone enim Octavio Felici ex mensa patroni Octavii Terminalis M denarios debitos fuisse.

67. [Steph. ad l. 20 verb: Domitio Felici §.]. Pone enim Octavium Terminalem, quum Gaio Seio et Domitio Felici cavere deberet pro Octavio Felice, solum Domitio Felici et huic quidem absentis cautionem exposuisse. Nec te pertubet, quod superius haec lex dicat: Gaio Seio cavet. Nam quum Terminalis Domitio Felici cautionem exponeret, specialiter dixit, hos M denarios reddere debeo vobis, tibi, inquam, Domitio Felici et Gaio Seio, et videtur per haec verba etiam Gaio Seio cautionem exposuisse. Dicitur etiam lib. XLIV tit. 7 dig. 61: Procurator meus, si cum aliquo, qui necum contraxit, rationes componat, et subscribat, me debere, obligatum me non reddit, nisi antea obligatus fuerim.

68. [Steph? ad l. 20 verb: Habes]. Non dixi: remansit apud me, ne contrarium esse videretur ei, quod dictum est lib. XIII tit. 5 dig. 24.

69. [Steph. ad l. 20 verb: iure — obligatum]. Scilicet neque ex stipulatu institor tenetur, neque enim cautio in stipulationem per ista verba deducta erat, neque pecuniae constitutae, quae propter ius naturale introducta est. Nec contrarium tibi videatur, quod in superiori digesto diximus, nimirum institorem

21) Forte οὐτιλλως. In Basilicis editis nihil eiusmodi reperitur.
22) Hoc thema in Cod. omissum est.

ο) Reliqua expedire non potui, sed cf. Heimb. p. 84.
ρ) Expl. fol. 175. 174. Inc. fol. 187. 192.
σ) Cod. στεφ.
τ) Cod. κρυ. Nempe nomina auctorum librarius transposuit.

23) Expl. fol. 175. 174. Inc. fol. 187. 192.
24) Cod. σου ἀποδείξαι, quod ineptum est.

ς) Cod. ὄσταβιῳ τερμινάλιῳ.
τ) Cod. ὑπό.
υ) Cod. CANCT.
φ) Lege ἦν.
ω) Cf. schol. ap. Heimb. p. 231.

τήσαντος ἀδιαδόχου τοῦ προστήσαντος οὔτε πολιτικῶς οὔτε παρακλητικῶς ὁ προσετώς ἐνέχεται· τοῦτο γὰρ δι' ἀπόδειξιν μόνην ἐποίησεν.

L. 1.
C. IV. 25.

[κα'.] Ὁ δεσπότης προστησάμενος οἰκέτην πραγματείας τινὸς τότε κατέχεται δανειζομένου αὐτοῦ, ὅτε ἐπέτρεψεν αὐτῷ καὶ δανείζεσθαι. εἰ δὲ μὴ δείκνυται ἐπιτρέψαι, τότε ζητοῦμεν τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγὴν καὶ περὶ τῶν ἀναλωθέντων ἐν τοῖς πράγμασι τοῦ δεσπότη.

L. 2.
C. eod.

[κβ'.] Ἐξ ὧν οἱ δοῦλοι συναλλάττουσι, κἂν τὰ μάλιστα τῇ περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῇ μόνον κατέχονται οἱ δεσπότη, ὅμως, εἰ καὶ ἀνάλωμα γένηται ἢ προσετώσι τοῦ πράγματος τοῦ δεσπότη αὐτῶν συναλλάξωσιν ἐπὶ ταῖς αἰτίας, ἐφ' αἷς προεβλήθη, οὐ πρὸς τὸ πεκούλιον, ἀλλ' εἰς ὅλον τὸ χρέος ἢ πρὸς τὸ ἀνάλωμα ἐνέχονται.

L. 3.
C. eod.

[κγ'.] Ἐὰν ὁ δοῦλος προεβλήθη τῆς τοῦ δεσπότη τραπεζῆς, καὶ χρήματα λαβὼν ἀγνωμονῇ, κατέχεται ὁ δεσπότης τῇ κατὰ τοῦ προστήσαντος ἀγωγῇ ὡς προστησάμενος αὐτόν.

μίσματα πρωτοτύπως αὐτῷ ἀπρηθμῆθη τῷ προσετώτῃ*), οὔτε ὡς ἐνοχον αὐτὸν ποιῆσαι βουλομένος τὴν ἐν ἡμῶν ἀσφάλειαν ἐποίησεν· ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐν τῆς τραπεζῆς τοῦ πάτρωνος αὐτοῦ κερχρωσθημένου

οὐκ ἐναντιοῦται τὸ ζ' δίγ. ἐνανθθα οὐχ ὑπετέθη ἰσπιτούτορα εἶναι τὸν συναλλάξαντα, οὔτε πρὸς τὸ ἐνοχοποιηθῆναι ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ χρέους ἐγράφη τὴν ἀσφάλειαν. ἀνάγν. τὸ γ' θε. τοῦ ε' δίγ. τοῦ ε' τί. τοῦ γ' βι. φησὶ δὲ καὶ βι. ις. τί. γ' δίγ. κς' θε. γ', ὅτε ἐγράψατο σοι ἔχειν με σοῦ χρέωματος καὶ σὲ ἔχειν μου, ὅπο τῆς ἐπιστολῆς οὐδεμία τίκεται ἐνοχῇ. ἀρκεὶ δὲ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἔχειν σοι τὴν παρακαταθήκην.

Ἐσοδώρου. ὁ προστησάμενος ἴδιον δοῦλον πραγματείας τινὸς κατέχεται τῇ ἰσπιτουτορία ἢ τῇ ἐξερχιτορία, δανειζομένου αὐτοῦ ὡς ἐπέτρεψε. εἰ γὰρ ἐκεῖνος παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη δανείσεται, καὶ ἢ δε πεκουλίο τότε ἀρμόσει καὶ ἢ δε ἐν ἡμῶν βέρο. πλὴν ὡς φησὶν ἢ ιβ'*) διατ. τοῦ κς' τί. τοῦ παρόντος δ' βι. ὑπεξαίρει ὁ δεσπότης, ἢ χρωστέεται ἀπὸ τοῦ δοῦλου. ἀνάγν. τὴν β' διατ. τοῦ παρόντος τί. καὶ ἰστέον, ὅτι δηλοῖ ἢ γ' διατ. τοῦ κς' τί. τοῦ προκειμένου δ' βι. ὅτι ἐσοθ' ὅτε ἀρμόζει ἢ δε ἐν ἡμῶν βέρο καὶ χωρὶς κελύσεως τοῦ δεσπότη.

ἢ α'*) μὴ εὐρεθῇ τοῖσι ἐναντίον τὸ ἐν τοῖς δε ἡέβους κείμενον. ὅτι ἐκεῖ μὲν εἰρηται, ὅτι σιωπηρῶς δοκεῖ ὁ δεσπότης ἐπιτρέπειν αὐτῷ καὶ δανείζεσθαι, ἐνανθθα δὲ, ὅτι χορὴ δειχθῆναι ὁ δεσπότης τοῦτο ἐπιτρέψας ἐξ ὧν οὐκ ἐκόλωσεν αὐτόν διὰ πρόγραμμα δανείσασθαι. εἰ δὲ προέγραψεν ἐργαστηρίῳ μὴ δανείσασθαι αὐτόν, τότε ὁμολογουμένως οὐ κατέχεται. ἢ α' τὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ μὴ κωλύσαι δεξάμεθα.

ἢ δε ἐν REM βέρο καὶ ἰσπιτουτορία τὸ πᾶν μεθοδεύουσιν. ὁμοίως φησὶν ἢ ζ' διατ. τοῦ παρόντος τί. ἐπὶ τῇ ἐνωδιδις. ἀνάγν. τὴν ιγ' διατ. τοῦ κς'*) τί. τοῦ παρόντος βι.

Θαλελαίου. φανερόν τὸ νόμιμον ὅλον τῆς διατάξεως καὶ ἐρημίας μὴ δόμενον.

Ἐσοδώρου. ὁ παραθέμενος ἰσπιτούτορι δούλῳ ἔχει κατὰ τοῦ δεσπότη αὐτοῦ τὴν ἰσπιτουτορίαν δηλονότι δεποσίτι.

Θαλελαίου. εἰ γὰρ τραπεζίτης μὲν ἦν, ἀπετέθη δὲ παρ' αὐτῷ χρήματα, ἢ α' μεταξὺ δυο τινῶν δικαζομένων διακρίνει καὶ τῷ νικῶντι ταῦτα ἀποδώσει, οὐκ ἔστι τοῦτο ἀκόλουθον τῇ τραπεζικῇ οὐδὲ ποιεῖ τὴν ἰσπιτουτορίαν.

praepositus nec civiliter nec aequitatis ratione tenetur: illud enim probationis tantum causa fecit.

XXI. Dominus, qui servum alicui negotiationi praeposuit, tunc tenetur eo mutuum accipiente, quum ei permiserit, ut etiam mutuum pecuniam acciperet. Quodsi non probetur id eum permisisse, tunc quaerimus de peculio actionem et de in rem domini verso.

XXII. Ex his, quae servi contrahunt, quamvis de peculio actione duntaxat domini teneantur, tamen, si in rem versum est, vel si qui eum eo, qui praepositus est rebus domini ipsorum, contraxerint ex causis, quibus praepositus est, non peculio tenus sed in solidum debitum vel de eo, quod in rem versum est, tenentur.

XXIII. Si servus mensae domini praepositus sit et pecunia accepta in mora fiat, dominus institoria actione tenetur, utpote qui eum praeposuerit.

teneri propter sumtus eius causa factos. Hic enim neque principaliter isti M aurei praeposito ipsi adnumerati sunt neque in rem cautionem exposuit, ut semet ipsum obligatum redderet, sed ad probationem eius, quod ex mensa patroni sui deberetur

70. [Enant. ad l. 20]. Non contrarium est dig. 7. Hic enim non institor est, neque ad hoc, ut obligatus fieret, sed ad probationem debiti cautionem scripsit. Lege them. 3 dig. 5 tit. 5 lib. III. Et dicit etiam lib. XVI tit. 3 dig. 26 them. 3, si tibi scriptum sit, habere me a te pecuniam et te habere a me, ex epistola nullam nasci obligationem, sed sufficere ad probationem rei a te depositae.

71. Theodori [L. I C. IV, 25]. Qui servum suum negotiationi alicui praeposit, tenetur institoria vel exercitoria, si mutuatus sit, quum permiserit. Sin ille praeter voluntatem domini mutuatus sit, tunc et de peculio actio competet et de in rem verso; sed, sicuti dicit const. 12 tit. 26 praesentis IV libri, dominus dedit, quae ei debentur a servo. Lege const. 2 praesentis tituli. Et sciendum, const. 3 tit. 26 praesentis IV libri significare, aliquando de in rem verso actionem competere etiamsi dominus non iusserit.

72. [Thal. παραγο. ad l. 1]. Ne videatur huic contrarium esse, quod in parte de rebus dictum est. Ibi nimirum dictum est, dominum ei tacite permisisse videri, ut etiam mutuetur; hic vero, probari oportere, dominum hoc permisisse, ex eo, quod eum non prohibuerit per proscriptionem mutuari. Nam si tabernae proscripserit, ne mutuetur, tunc in confesso est eum non teneri. Unde permissum sic accipimus, si non prohibuerit.

73. [Theod. l. 2]. De in rem verso et institoria actio solidum petunt. Similiter loquitur const. 6 praesentis tituli in quod iussu actione. Lege const. 13 tit. 26 praesentis libri.

74. Thalelaei [παραγο. ad l. 2]. Totum ius huius constitutionis perspicuum est et interpretatione non indiget.

75. Theodori [L. 3]. Qui apud servum institorem deponit, adversus dominum eius institoriam, nempe depositi, habet.

76. Thalelaei [παραγο. ad l. 3]. Nam si argentarius fuit et pecunia apud eum deposita est, ut inter duo quosdam litigantes arbiter esset et victori eam redderet, hoc rei argentariae non est consequens et institoriae non facit locum.

x) Cod. ἀπρηθμῆσ . . . τοῦ προσετώτος.
y) Cod. β.

z) Cf. schol. ap. Heimb. p. 231, et apud Labbaeum Obs. p. 43.

a) Cod. λς'.

[κδ'.] *Εἰ καὶ παρὰ γυναικὸς προβληθῆ²⁵⁾ προνοητῆς τῶν πραγμάτων αὐτῆς, ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν συναλλαγμάτων κατέχεται ἢ γυνὴ τῆ κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀγωγῆ. [κὲν γὰρ προεστῶτα προβάλληται ἢ γυνή, τῆ κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀγωγῆ] κατέχεται.*

[κε'.] *Ὁ παρὰ τινος ἐπιτραπίς δανείσασθαι καὶ δανεισάμενος ποιεῖ κατ' αὐτοῦ ὡσανεὶ κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀγωγῆν.*

[κς'.] *Ὁ κατὰ βούλησιν δεσπότου συναλλάξας πρὸς οἰκέτην ἔχει κατὰ μίμησιν τῆς κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀγωγῆν.*

TITULOS B'.

Περὶ ἀγωγῆς τῆς κινουμένης κατὰ τοῦ δεσπότου ἢ τοῦ πατρὸς, ἠνίκα γινωσκόντων αὐτῶν καὶ μὴ ἀντιλεγόντων πραγματευόμενος ὁ δοῦλος ἢ ὁ ὑπεξούσιος παῖς ἔνοχοι γίνονται τοῖς πρὸς αὐτοὺς συναλλάττουσιν.

[B. τῶν δεγ. υ' τί. δ'. B. τοῦ κώδ. δ' τί. κς'.]

[α'. Οὐλπιαν.] *Τῆς περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῆς κινουμένης²⁶⁾ ὑπεξαίρει ὁ δεσπότης [τὸ κεχρηστωμένον, ἐὰν ἠγγόει ὁ δεσπότης.]²⁷⁾ εἰ δὲ γινώσκει τὸν*

θεοδώρου. γυνὴ μάγιστρον πλοίου προβαλλομένη ἐνάγεται τῇ ἐξεγκιορία.

Θαλελαίου. εἰ καὶ παρὰ γυναικὸς προβληθῆι μάγιστρος, ἐκ τῶν πρὸς αὐτὸν συναλλαγμάτων κατέχεται ἢ γυνὴ τῆ ἐξεγκιορία. κὲν γὰρ ἰσπιτοτορα προβάλλεται ἢ γυνή, τῆ ἰσπιτοτορία κατέχεται^{b)}.

ι^{c)} ἐστὶ τὸ αἴτιον τῆς ζητήσεως τῆς περὶ τῆς γυναικὸς, εἰ ἄρα κατέχεται προβαλλομένη μάγιστρον ἢ ἰσπιτοτορα; οὐχὶ ἐν τῷ γ^{d)} δε ἔβουος εἰρηταῖ σοι οὐδὲ ἀλλαχού. μάθε οὖν παρ' ἐμοῦ. ἐπειδὴ ἰντερομεικνὴ γυνή οὐ κατέχεται (οὔτε γὰρ δεῖ τὰς γυναικὰς ὑπὲρ ἀλλοτριῶν συναλλαγμάτων κατέχεσθαι), ἐξητεῖτο ποτε, μήτι γυνὴ οὐκ ὄφειλε κατέχεσθαι ταῖταις ταῖς ἀγωγαῖς ὡς ἀπὸ ἀλλοτριῶν συναλλαγμάτων τικτομένας. πλὴν ἐκράτησεν ἐνάγεσθαι αὐτήν. οὐδὲ γὰρ ἀλλότρια ἐστὶ ταῖτα τὰ συναλλάγματι ἀλλ' αὐτῆς τῆς γυναικὸς. ἐγνωσ δὲ τὸ νόμιμον τῆς διατάξεως ταύτης καὶ ἐν τῷ γ' βι. τῶν δε ἔβουος.

τὸ ὡσανεὶ κατὰ τοῦ προεστῶτος ἀντὶ τοῦ ὡσανεὶ ἰσπιτοτορία. οὕτω γὰρ ἔχει τὸ πλάτος. διὰ τοῦτο δὲ οὐτιλίαν παρασχέιν ἠθέλησαν ὅτι εἰς-θερόν ἐστι πρόσωπον, ἢ μᾶλλον, ὑπερ καὶ ἀηθιότερον, ὅτι οὐκ ἐστὶ νερότιον τὸ δανείσασθαι. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τοῖς δε ἔβουος τὸ περὶ τοῦτου ζητὸν ἐπιλύεται.

ἐπειδὴ οὐκ ἐθεράμισε προσ[αίαν κυρίως] ἀλλὰ μόνον ὅτι κατὰ βούλησιν τοῦ δεσπότου τὸ συναλλάγμα γέγονε. μᾶλλον οὖν καὶ ἐπὶ τῆς πρό ταύτης διατ. διὰ τοῦτο ἔδωκε τὴν οὐτιλίαν, ἐπειδὴ οὐκ ἦν προστασία κυρίως ἀλλὰ μανδάτον. πρόσχε καὶ τοῖς ἄλλοις λογισμοῖς, οὓς εἶπον ἐν αὐτῇ τῇ διατ.

κρυλλου. εἰ δοῦλος ἐπὶ τῷ πεκουλίῳ πραγματεύσαστο εἰδότης μου, οὐχ ὑπεξαίρω εἶμι κεχρηστωμαι^{e)}, ἀλλ' ἴσθη^{f)} τῶν ἔχω^{g)} τοῖς ἄλλοις δανεισταῖς πραγμάτων διαφόρων ἀπαριθμεῖται τὸ πεκουλίον φορτίον μετὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν τῶν δεσποτικῶν γρεῶν. εἰδότης δεσποτίας νόμος τοὺς μὴ

25) Cod. προβληθεῖς.
26) Expl. fol. 187. 192. Inc. fol. 63. 64.

b) Cod. προβάλλεται.
c) Vide schol. apud Heimb. p. 231 et Syn. p. 178.
d) Cod. ιγ'.
e) Cod. hoc loco perperam intrudat verba quaedam ex Zachar. Basil. Suppl.

XXIV. *Etiam si a muliere quis curator rerum suarum praepositus sit, ex contractibus cum eo initis mulier institoria actione tenetur; nam etiam si institorem mulier praeposuerit, institoria actione tenetur.* L. 4. C. IV. 25.

XXV. *Is, cui ab aliquo permissum est mutuum pecuniam sumere, si acceperit, adversus illum competere facit quasi institoriam actionem.* L. 5. C. eod.

XXVI. *Qui secundum domini voluntatem cum servo contraxit, habet actionem ad exemplum institoriae.* L. 6. C. eod.

TITULUS II.

De actione, quae instituitur adversus dominum patremve, quando scientibus iis nec contradicentibus servus vel filiusfamilias mercaturam exercentes obligantur his, qui cum iis contrahunt.

[Dig. lib. XIV tit. 4. Cod. lib. IV tit. 26.]

I. *Ulpian.* *Actione de peculio mota dominus deducit, quod sibi debetur, si ignorabat dominus. Si vero scit, servum in peculiari merce negotiari, velut* L. 1. pr. §. 1. 2. D. XIV. 4.

77. *Theodori* [L. 4]. *Mulier, quae magistrum navis praeposit, exercitoria convenitur.*

78. *Thalelaei* [παρογο. ad l. 4]. *Licet a muliere magister praepositus sit, ex contractibus cum eo initis mulier exercitoria actione tenetur: nam etiam si institorem praeponat mulier, institoria tenetur.*

79. [*Thal. ἐρωτοπ. ad l. 4*]. *Quaenam est causa huius quaestionis super muliere, an teneatur, si magistrum vel institorem praeposuerit? Neque in lib. III de rebus hoc dixisti, neque alibi. Discas igitur a me. Quoniam mulier, quae intercessit, non tenetur, (neque enim mulieres super alienis contractibus teneri oportet.) quaeratur aliquando, an mulierem hisce actionibus utpote ex alienis contractibus oriundis teneri non oporteret. Sed obtinuit, eam conveniri posse. Neque enim alieni sunt hi contractus, sed ipsius mulieris. Didicisti autem ius huius constitutionis etiam in lib. III eorum, qui de rebus tractant.*

80. [*Schol. ad cap. 25, partim ex Thal. haustum*]. *Ὡσανεὶ κατὰ τοῦ προεστῶτος positum est pro ὡσανεὶ ἰσπιτοτορία. Ita enim habet τὸ πλάτος. Ideo autem utili actionem dare voluerunt, quia persona libera est, vel potius, quod etiam verius est, quia non est negotium, pecuniam accipere. Ita enim etiam in libris de rebus textus huiusmodi explicatur.*

81. [*Thal. παρ. ad l. 6, cum additione scholiastae*]. *Quoniam non posuit praepositionem re vera esse, sed solum, contractum secundum voluntatem ininitum esse. — Igitur etiam in praecedenti constitutione potius propterea utilem actionem dedit, quod non praepositio proprie esset, sed mandatum. Animadvertite etiam reliquas rationes, quas in illa constitutione adduxi.*

I. *Cyrilli* [l. 1. 2 D. XIV, 4]. *Si servus in peculio negotiatus sit me sciente, non deduco, si quid mihi debeatur, sed eundem locum obtineo, quem etiam alii creditores variarum rerum. Merx peculiaris numeratur deductis debitis dominicis. Dominos scire accipias, si*

27) Inclusa librarius omisit.

schol. 81 ad tit. 1; nimirum haec: ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἦν προστασία κυρίως ἀλλὰ μανδάτον.
f) Cod. videbatur habere ἴσως.
g) Cod. ἔχει.

δοῦλον ἐν τῷ πεκουλιάρῳ φορτίῳ πραγματεύεσθαι, ὡς ἐξωτικῶς²⁸⁾ εἰς τὴν ἀγωγὴν ἐνέχεται τὴν διαιρουσάν μεταξὺ τοῦ δεσπότου καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συναλλάξαντων ἀναλόγως τὸ κέρδος, οἰαδήποτε ἂν εἴη πραγματεία. χώραν δὲ ἢ τοιαύτη ἀγωγὴ ἔχει, κἂν μηδὲ²⁹⁾ ἢ ἐν τῷ πεκουλίῳ.

L. 1. §. 3. Εἶδησιν ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς τὸ ἀνέχεσθαι
D. XIV. 4.

καλύοντας, ἢ τριβουτορία χώραν ἔχει καὶ ἐπὶ δούλου καὶ ὑπεξουσίῳ καὶ τῶν καλῶν πιστεῖ δουλευόντων καὶ οὐκ [ουφρου-
κτουαρίων]^{h)} εἰⁱ⁾ ἐκ τῶν ἀνηκόωντων πεκουλ . . . ἢ τὸ φορ-
τίον^{k)}.

ἀνωνύμου. οὐκ ἐναντιοῦται τὸ ζ' διγ. τῷ παρόντι. ἐν-
ταῦθα γὰρ οὐχ ὑπετέθη ἰσοτιμποροα εἶναι τῶν συναλλάξαντα
οὔτε πρὸς τὸ ἐνοχοποιηθῆναι ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ χρόνου
ἔγραψε τὴν ἀσφάλειαν. ἀνάγν. τὸ γ' θέ. τοῦ ε' διγ. τοῦ ε' τί.
τοῦ γ' βι. φησὶ δὲ βι. ις τί. ζ' διγ. κς, ὅτι ἐγράφηται σοι
ἔχει μὲν σου χρήματα καὶ σὲ ἔχειν μοι, ἀπὸ μὲν τῆς^{l)} ἐπι-
στολῆς οὐδεμία τίκεται ἐνοχή, ἀρκεῖ δὲ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ
ἔχειν μὲν τοι τὴν παρακαταθήκην.

διπλῆς γὰρ οὔσης ἐπὶ τῇ δε πεκουλίῳ καταδίκης, λέγω δὲ
πεκουλίῳ καὶ δε ἐν ἑμὲ βέροσω καταδίκης, εἰ μὴ περὶ μόνου
τοῦ πεκουλίου ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ βέροσου ἐνήγετο, προδίδλον
ὅτι οὐκ ἔχει τὴν εἰς ὀλόκληρον ὑπεξουσίαν ἐπὶ γὰρ τοῦ βέροσου
καὶ ἐκ τῆς οἰκείας δίδωσιν ὑποστάσεως ὁ τούτῳ ὑποκείμενος.

πεκουλίον ἐστὶ τὸ περιλαμβανόμενον μετὰ τὴν ὑπεξουσίαν
οὐ μόνον^{m)} τῶν δεσποτικῶν χρεῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, ὅσα τοῖς
συνυπεξουσίῳις ὀφείλονται, ὡς ὁ νεράτιος ἐν τῷ ἐξῆς βι. τί. α'
διγ. ι' φησὶ. καὶ μὴ νομίζετω τις ἑλλιπῶς ἔχειν ἐνταῦθα τὸν
ὄρον τοῦ πεκουλίου· καὶ αὐτὸ γὰρ [τὸ] τοῖς συνυπεξουσίῳις
ὀφειλόμενον αὐτῷ δοκεῖ πρωτοτύπως ὀφείλεσθαι τῷ δεσπότῃ,
ὡς ὁ οὐλιανός ἐν τῷ ἐξῆς βι. τί. α' ο' διγ. θ' φησὶν.

ἀνων. ἐν ᾧ, ὡς ἐν τῷ ἐξῆς θέματι λέγει, κοινήν ἔχει τὴν
τύχην τοῖς λοιποῖς δανεισταῖς.

εἰς τὴν τριβουτορίαν, ἥτις ἀπὸ τοῦ διτριβουτορεⁿ⁾ προ-
αγορεύεται ὁ ἐστὶ διελείν, (κινεῖται δὲ ἥτις ὁ ἐμὸς οἰκέτης
εἰς τὰ πεκουλιάρια αὐτοῦ πράγματα ἢτοι φορτία ἐμπορεύεται,
γένηται δὲ τι πρὸς αὐτὸν συναλλάγμα καὶ συμβῆ ἐποφλήσῃ
αὐτὸν διαφόροις προσώποις, εἴη καμὸι τῷ δεσπότῃ ἀναγκά-
ζομαι γὰρ ἀναγαγεῖν τότε εἰς μέσον τὸ φορτίον, καὶ εἴη
συναχθῆ ἕκ τῶν αὐτῶ διαπραθέντων φορτίων, ἀναλόγως διαι-
ρεῖται ἐπ' ἐμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν δανειστῶν^{o)} οὐ προτιμηθή-
σομαι.

τουτέστι κἂν ὅσα ἔχη τὸ πεκουλίον χρεωστῆ τῷ δεσπότῃ,
ὥστε νοεῖσθαι μηδὲ ἐν πεκουλίῳ εἶναι· ἐπὶ γὰρ τῆς τριβου-
τορίας οὐ γίνονται τῶν δεσποτικῶν χρεῶν ἐξαιρέσεις οὔτε μείωσις
τοῦ πεκουλίου.

στειφ. μὴ ἐναντιοῦσθαι. τῷ γὰρ εἰδέναι καὶ σιωπῶν
συναιεῖν ὁ δεσπότης ἐπὶ τῆς τριβουτορίας δοκεῖ καὶ κατέχεται
τῇ τριβουτορία. οἶδας δὲ μιδῶν ἐν τῷ α' διγ. τῆς ἐξε-
κτορίας, ὅτι εἰς τὸ χώραν γενέσθαι τῇ τριβουτορία ταύτου
ἐστίν, εἴτε SCIENTIA εἴτε VOLUNTATE τοῦ δεσπότου οἰκέτης
ἐνεπο[ρε]ύετο. καὶ οὕτω^{q)} γὰρ τῇ τριβουτορία γίνεται χώρα
ἐπὶ τῆς ἐμπορίας μὲντοι τῆς κατὰ γῆν. διὰ τοῦτο γὰρ ἀσφαλ . .
ἐνταῦθα ποιῶν ὁ νόμος τὴν σκιεντίαν εἶπε τίκεται τὴν τριβου-
τορίαν, ἐπειδὴ κοινῶς περὶ^{r)} πάσης ἐμπορίας ἐν τῷ παρόντι
τί. διαλέγει, τουτέστι καὶ περὶ τῆς [κατὰ] θαλάτταν^{s)} καὶ
περὶ τῆς κατὰ γῆν· ἐπὶ ἐκατέρῃς γὰρ τούτων ἡ σκιεντία τὴν
τριβουτορίαν καὶ οὐ τὴν εἰς ὀλόκληρον καταδίκην εἰσάγει· εἰ

extraneus actione tenetur, quae inter dominum et
eos, qui cum servo contraxerunt, pro rata portione
lucrum distribuit, qualiscunque sit negotiatio. Locum
autem eiusmodi actio habet, etiamsi nihil sit in pec-
culio.

Scientiam in hac actione patientiam dicimus.

non prohibeant. Tributoria locum habet et in servo et
in filiisfamilias et in iis, qui bona fide serviunt, et in
usufructuariis, si merx ex peculis [ad dominum] perti-
nentibus sit.

[Anonymi]. Non contrarium est dig. 7. Hic enim
non institor est, qui contraxit, neque ad hoc, ut obliga-
tus fieret, sed ad probationem debiti cautionem scripsit.
Lege them. 3 dig. 5 tit. 5 lib. III. Et dicit etiam lib. XVI
tit. 3 dig. 26 them. 3, si tibi scriptum sit, habere me
a te pecuniam et te habere a me, ex epistola nullam
nasci obligationem, sed sufficere ad probationem rei
a te depositae.]

2. [Steph. ad l. 1 pr. verb: de peculio dum-
taxat]. Scilicet quum in de peculio actione con-
demnatio dupliciter fiat, peculiotenus dico et quatenus
in rem versum est, si non de peculio solum sed de in
rem verso conveniatur, apparet eum non integrum deducere posse: ob in rem versum enim qui obligatus
est, etiam ex propria substantia praestat.

3. [Steph. ad l. 1 pr. verb: cuius peculii]. Peculium est quod superest post deductionem non solum
eorum, quae domino debentur, sed eorum quoque, quae
debentur his, qui sub eadem potestate sunt, ut Neratius
lib. sequenti tit. 1 dig. 10 (9 §. 3) dicit. Nec credat quis
definitionem peculii hoc loco traditam maneam esse:
nam id etiam, quod his, qui sub eadem potestate sunt,
debetur, ipsi principaliter domino deberi videtur, ut
Ulpianus dicit lib. sequenti tit. 1 dig. 9.

4. Anon. [ad l. 1 pr.] Quatenus, ut sequenti the-
mate dicit, eandem conditionem cum reliquis creditoribus
habet.

5. [Steph. ad l. 1 §. 2 verb: non accipimus]. In
tributoria actione, quae a distribuendo nomen habet,
(— movetur autem, quando servus meus in peculiari
merce negotiatur, et cum eo contractum est, et forte
variis personis, atque etiam mihi domino debet: tunc
enim mercem in medium proferre cogor, et si quid ex
distractioe mercium redactum sit, pro rata inter me
et reliquos creditores distribuitur: —) praelationem non
habebo.

6. [Steph. ad l. 1 §. 2 verb: etiamsi nihil sit].
Hoc est etiamsi omne, quod peculium continet, domino
debeat, ut nihil intelligatur in peculio esse: in tribu-
toria enim actione dominica debita non deducuntur nec
peculium minuitur.

7. Steph. [ad l. 1 §. 3 verb: non protestatur].
Ne tibi adversetur. In tributoria enim actione dominus,
si sciat et taceat, consentire videtur, et tributoria tenetur.
Didicisti vero dig. 1 [§. 20] de exercitoria, ut locus
fiat tributoriae, nihil referre, utrum scientia an volun-
tate domini servus negotiatus sit. Nam etiam sic tribu-
toriae locus est, nimirum in negotiatione per terram.
Ideo lex hoc loco scientiam dixit tributo-
riam parere, quia in hoc tit. communiter loquitur de
omni negotiatione, id est tam de ea, quae per mare,
quam de ea, quae per terram exercetur; utrimque enim
scientia tributoriam, non condemnationem in solidum

28) Cod. ἐξωτικῶ.

h) Cod. οὔτοι, ita tamen, ut spatium aliquot literarum in
albo relictum sit.

i) Cod. ἦ.

k) Cod. ἢ τοῦ φορτίου.

l) Hoc scholium perperam hoc loco repetitum est, quum
ad tit. superiorem pertineat, ubi nro. 70 positum reperitur.
Illinc etiam emendes, quae hoc loco corrupta sunt.

29) Heimb. μηδέν.

m) Expl. fol. 187. 192. Inc. fol. 63. 64.

n) Cod. μὴν.

o) Cod. ἦ.

p) Cod. διτριβουε.

q) In Cod. sigla o conspiciebatur.

r) Cod. ἐπί.

s) Cod. τῆς θαλάττας.

λέγομεν. εἰδὼς γὰρ ὁ δεσπότης καὶ μὴ διαμαρτυρό-
μενος καὶ ἀντεῖπων ἐνέχεται τῇ τοιαύτῃ ἀγωγῇ.

Ἀρμόζει δὲ ἐπὶ παντὸς ὑπεξουσίου, καὶ τοῦ
καλλῆ πίστει δουλεύοντος ἐλευθέρου τε καὶ δούλου
ἀλλοτρίου, καὶ τοῦ ἐν χρήσει δουλεύοντος.

[β'. Παῦλ.] Ἐὰν μέντοι τὸ πεκουλιάριον φορτίον,
εἰς ὃ πραγματεύεται, ἀνήκει τῷ ἐναγομένῳ.

μέντοι κοινὸν ὡς εἴρηται πρακτ. τ. .¹⁾ ἐκατέρως ἐμπορίας
ποιούμενος BOVLONTATEM εἶπεν, ἀνάγκη ἦν αὐτὸν διαστῆσαι
καὶ εἰπεῖν, ὅτι βουλονται ἐπὶ μὲν τῆς κατὰ θάλατταν ἐμ-
πορίας εἰς ὁλόκληρον τίκει καταδικαίην, ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ γῆν
πρὸς τὸ τριβούτιον, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ α¹⁾ τῆς ἐξεροτορίας διγ.
ἐφ' ὧν δὲ θεμάτων ἀρμόζει ἡ τριβουτορία, φαιμέν εἰς τοῦτο
ἀρμόζειν, εἰς τὸ δύνασθαι τοὺς δανειστας προσεῖναι τῷ ἀρ-
χόντι καὶ αἰτεῖν γίνεσθαι τὴν τῶν φορτίων διανέμησιν· οὔτε
γὰρ εὐθὺς τὴν ἀρχὴν ἢ τριβουτορία κατὰ τοῦ δεσπότη
παρέχεται, εἰ μὴ ἀπὸ αὐτοῦ διαμάχεται τὴν ἀρχὴν μὴ
ὀφείλεισθαι. . τοὺς ἐπὶ φύτ²⁾ . . . ἐδι. . τ. ρ. .³⁾, ὡς ὁ οὐλιανὸς
ἐν τῷ τέλει τοῦ ζ' διγ. φησὶ· ἀλλὰ τοῦ ἀρχόντος ἐκ προσελύ-
σεως⁴⁾ τῶν πεκουλιάρων δανειστῶν κελεύσαντος γενέσθαι τὴν
τῶν φορτίων διανέμησιν καὶ τοῦ δεσπότη κακοῦργως ἐναχθέν-
τος⁵⁾ περὶ αὐτὴν καὶ ἀποκυλίψαντος τινὰ τῶν πεκουλιάρων
φορτίων· τότε γὰρ ἐνάγεται τῇ⁶⁾ τριβουτορία ὁ τοῦ οἰκέτου
δεσπότης ὡς μὴ διανείμει ἢ ἦτον διανείμει μὲν τὰ⁷⁾ πεκου-
λιάρια φορτία. καὶ τοῦτο μανθάνεις ἐν . . .⁸⁾ τί, σαφέστερον
δὲ δι' ὧν ὁ οὐλιανὸς⁹⁾ ἐν τῷ τελευταίῳ διγ. τοῦ παρόντος
τί. β¹⁰⁾ φησὶν.

ση. ὅτι οὐ μόνον ἐπὶ δούλου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐλευθέρου
ὑπεξουσίῳ τῇ τριβουτορία γίνεται χώρα. τοῦτο δὲ αὐτὸν δυ-
νατὸν ἔστι μανθῆναι, ἐξ ὧν ὁ γάιος ἐν τῷ β' διγ.¹¹⁾ τοῦ παρόντος
π. φησὶ, σαφέστερον δὲ αὐτὸ παραδίδωσαν ἐν τῷ ἐξῆς βι. τί. α
διγ. κζ'.

ἐνάγεται γὰρ καὶ ὁ βόνα φιδε νομείς ἐπὶ μόνις τοῖς προ-
σποριζομένοις αὐτῶν, ἐνθα [ὡς εἰ]κότος] ἐξ ἧς βέλ ἐξ ὀπέρις
ὁ οἰκέτης ἐνεπορεύεται.¹²⁾

καὶ πῶς δυνατὸν ἐπὶ τῷ βόνα φιδε δουλεύοντι τὸν βόνα¹³⁾
φιδε νεμόμενον ἐπὶ μόνις τοῖς ἐξ ἧς βέλ ἐξ ὀπέρις ποιέσθαι
τὴν διανέμησιν; εἰ γὰρ εἴποι, ὅτι ἐπὶ τοῖς μόνον ὀφείλω
ποιέσθαι τὴν διανέμησιν, οὐ μὴν ἐπὶ τοῖς ἐξευευσίαισι¹⁴⁾,
ἄλλο ὡς οἶδεν τοῦ δουλεύοντος τὴν κατάστασιν καὶ ἐξοικεῖται
μᾶλα φιδε νεμόμενος. στεφ. τὸ εἰρημένον, [ὅτι]¹⁵⁾ ἐπὶ τοῖς
προσποριζομένοις αὐτῶν τῇ τριβουτορία κατέχεται, ὅσον ἦκε
πρὸς τὸν νομον εἴρηται τῷ νομικῷ· οἶδεν¹⁶⁾, ὡς ἐπὶ τοῖς
μόνοις ὀφείλει ποιέσθαι τὴν διανέμησιν. θεμάτων οὖν, ὅτι
οἰκέτης¹⁷⁾ νομιζόμενος [τοῦ] δεσπότη τὴν ἀρχὴν ἐπιπραγμα-
τεύετο, πρὶν ἢ δὲ γένηται διανέμησις¹⁸⁾ ἐγνώσθη ἀλλότριος ὧν
ὁ οἰκέτης ἢ καὶ ἐλεύθερος· δύναται ἐπὶ τούτου τοῦ θεμάτος
ὁ βόνα φιδε νομείς ἐπὶ μόνις ἐξ ἧς βέλ ἐξ ὀπέρις ποιέσθαι
τὴν διανέμησιν, ἅπαξ τῶν ἐξ ἧς βέλ ἐξ ὀπέρις προσποριζέν-
των αὐτῶν. εἶπον δὲ οἱ πολλοὶ, ὅτι ἀξάμενος ὁ βόνα φιδε
νομείς¹⁹⁾ οὐκ ἵντερουπτεύεται διὰ τῆς μετὰ ταῦτα εἰδήσεως.

τοῦτο [οὐ]²⁰⁾ μόνον πρὸς τὸν²¹⁾ βόνα φιδε νομεία καὶ πρὸς
τὸν οὐσουφρονατόριον²²⁾, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν πατέρα νόησον.
ἐπειδὴ γὰρ σήμερον τ. . . . προσπορίζεται τῷ πατρὶ, καὶ
αὐτὸς εἰκότως ἐπὶ μὲν τοῖς προσποριζομένοις αὐτῷ τριβουτορία

1) Legerim τρακιάτων.
2) Cod. ια'.
3) Forte κρεδλίτωρας.
4) Cod. πορεύσεως.
5) Sic Codex; sed videtur hoc verbum corruptum esse.
6) Cod. ἦ.
7) Etiam hic corruptela latet.
8) An ἐν τῷ γ' τί;
9) In nostris editionibus dig. ult. huius tituli Iuliano
inscribitur.
10) Lege sive δ' sive καὶ βι.
11) Fortasse quae nobis est l. 1 § 5, Stephano erat l. 2
cum inscriptione Gaii.
12) Hoc non nisi fragmentum est indicis vel παραγραφῆς

Nam si dominus sciat, et non protestetur et contra-
dicat, hac actione tenetur.

Competit autem in quolibet alienae potestati sub-^{L. 1. §. 4. 5.}
iecto, et in eo, qui bona fide servit, sive liber homo^{D. XIV. 4.}
sive servus alienus sit, et in servo usufructuario.

II. Paul. Si tamen merx pecularis, in qua ne-^{L. 2.}
gotiationem exercet, ad eum qui convenitur pertinet.^{D. eod.}

inducit. Quodsi lex communem [tractatum] de utraque
negotiatione faciens voluntatem dixisset, necessario dis-
tinguendum erat et dicendum, voluntatem quidem in
negotiatione marina condemnationem in solidum indu-
cere, in terrestri vero negotiatione tributionem, ut di-
dicisti dig. 1 [§. 20] de exercitoria. Quibus autem casibus
tributoria competit, eam ad hoc competere dicimus, ut
possint creditores iudicem adire et postulare mercium
tributionem; neque enim statim initio tributoria ad-
versus dominum datur, nisi forte ipse initio contenderit
non deberi [creditoribus], ut Ulpianus dicit dig. 7 in
fine [§. 4]: sed quum iudex postulantibus creditoribus
peculiarium mercium distributionem fieri iusserit, et
dominus dolose circa eam versatus sit et nonnullas
merces peculiarias occultaverit: tunc enim tributoria
convenitur dominus servi, utpote qui non distribuerit
vel non omnes merces peculiarias distribuerit. Et hoc
quidem discis tit. . . magis etiam perspicue ex his quae
tradit Ulpianus dig. ultimo huius tit. . . .

8. [Steph. ad l. 1 §. 4]. Nota: non solum in servo,
sed etiam in libero sub potestate constituto tributoriae
locus est. Idem disci potest ex his, quae Gaius dig. 2
huius tit. dicit: clarius autem idem tradit lib. sequenti
tit. 1 dig. 27 [pr.].

9. [Steph. ad l. 2]. Nam etiam bonae fidei pos-
sessor super his tantum convenitur, quae ei acquisita
sunt, si nimirum servus in his, quae ex re vel ex operis
acquisita sunt, negotiatus sit.

10. [Steph. ἐρωτησάτωρ. ad l. 2]. Quomodo autem
in eo, qui bona fide servit, bonae fidei possessor solum
eorum, quae ex re vel ex operis acquisita sunt, tribu-
tionem facere potest? Nam si dicat: horum tantum
distributionem facere debeo, non eorum, quae ex
., apparet eum novisse statum scientis et malae
fidei possessor esse intelligitur. Steph. Quod dictum
est, tributoria eum teneri ob ea, quae ipsi acquisita
sunt, dictum est ICto, quantum ad legem pertinet;
sciebat [enim], in his tantum eum distributionem facere
debebat. Pone igitur eum negotiatum esse, qui initio
servus domini esse credebatur, antequam vero distri-
butio fieret, cognitum esse, eum alienum servum esse
vel etiam liberum; hoc casu bonae fidei possessor eorum
tantum, quae ex re vel ex operis sunt, distributionem
facere potest, postquam semel ei acquisita sunt, quae
ex re vel ex operis provenerunt. Enimvero saepius tibi
dixi, possessionem bona fide inchoatam non interrumpi
scientia superveniente.

11. [Steph. ad l. 2]. Hoc non solum de bonae fidei
possessore et de usufructuario intelligas, sed etiam de
patre. Quum enim hodie [non omnia] patri acquiran-
tur, ipse quidem de his, quae ei acquiruntur, si filius

Stephani: aliud fragmentum extare videtur schol. b. II. 359
Fabr. apud Heimb. p. 232.
f) Cod. μάλα, quod omnino corrigendum erat, ut quae-
stio sensum haberet.
g) An: eius occasione?
h) Deest in Cod.
i) Haec corrupta esse crediderim.
k) Legeram in Cod. σικυτο.
l) Cod. διατιμωσις.
m) Malim: ἀρξάμενη βόνα φιδε νομή.
n) In Cod. deest.
o) Cod. τό.
p) Cod. τὸν οὐσουκαπίονα.

L. 3. pr. γ'. PAUL.³⁰⁾ Ἐὰν δύο ὡς δεσπότες γινώσκοντες³¹⁾, ἕκαστος αὐτῶν καὶ μόνος ἐνάγεται. εἰ δὲ καὶ ὁ εἰς ἀγνοεῖ, καὶ ἐνάγεται ὁ γινώσκων, ὑπεξαίρεται τέλειον τὸ χρεωστούμενον τῷ ἀγνοήσαντι. εἰ δὲ χωρήσει ὁ συναλλάξας κατὰ τοῦ ἀγνοήσαντος, οὐκ ἔχει χάριον ἢ εἰρημένη ἀγωγή, ἀλλ' ἢ περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγή· καὶ ὑπεξαίρεται τέλειον τὸ ἐκατέρω χρεωστούμενον. τοῦτο γὰρ γίνεται καὶ αὐτοῦ τοῦ γινώσκοντος ἐναγομένου τῇ περὶ τοῦ πεκουλίου ἀγωγῇ.

§. 1. Ἡ εἰδήσις τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ κουράτωρος τοῦ μαινομένου, οὐ μὴν ἢ τοῦ ἀνήβου εἰσάγει τὴν διαιρούσαν μεταξὺ τοῦ δεσπότες καὶ τῶν συναλλάξαντων ἀναλόγως τὸ κέρδος ἀγωγῆν. ἀπὸ δὲ τοῦ δόλου τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ κουράτωρος εἰς μόνον τὸ περιελθὼν ἐνέχονται καὶ εἰς τὸ ἐκχωρῆσαι τὰς κατὰ τῶν κηδεμόνων ἀγωγάς.

§. 2. Ὁ³²⁾ ἀνήβος, εἰ δεκτικός ἐστι δόλου, ἐνέχεται

κατέχεται τοῦ νόου αὐτοῦ σκεντρία αὐ[τοῦ] ἐμ[πο]ρευομένου· ἐπὶ δὲ τοῖς μὴ προσποριζομένοις αὐτῷ οὐ κατέχεται, εἰ μὴ κατὰ τὸν [τοῦ] οὐσοφρουκτου λόγον.

εἰ ἐπίκουρος δοῦλος ἢ ἐμοῦ καὶ σοῦ, [καὶ οὐ] δύο ἡδμεν, ἐκατέρω εἰς τέλειον ἐνάγεται. εἰ δὲ καὶ σὺ ἡδεις καὶ ἐγὼ ἡγρόσων, εἰ μὲν κατὰ σοῦ κινήθῃ, τὸ ἐμοῦ χρεωστούμενον ὑπεξαίρεται· εἰ δὲ κατ' ἐμοῦ, τὰ ἐκατέρω, ὡς περὶ εἰ καὶ κατὰ σοῦ κινήθῃ δὲ πεκουλίω.

δίνεται γὰρ ὁ τὴν τριβουτορίαν ἔχων εἰ βούλεται κινεῖν δε πεκουλίω, θάτερα δὲ τοῦτων ἐπιλεξιμῶς ἐπὶ τὴν θάτεραν μεταβαίνειν οὐ δύνηται, ὡς ὁ οὐλιανὸς ἐν τῷ θ' διγ. τοῦ παρόντος τί. φησίν.

ἡ εἰδήσις τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κουράτωρος τίκει τριβουτορίαν κατὰ τοῦ ἀνήβου ἢ μαινομένου· εἰ δὲ κακῶς μερίσει ὁ κηδεμών, εἰς τὸ περιελθὼν εἰς αὐτοὺς ἐνάγονται· εἰ δὲ εὐπορος ἢ ἐπίτροπος, εἰς τέλειον ἐνάγεται ὁ ἀνήβος, ἵνα ἐκχωρήσῃ τὴν τουτέλαε. ἡ εἰδήσις τοῦ ἀνήβου οὐ τίκει τριβουτορίαν, ἀλλ' ὁ δόλος³⁾, εἰ ἐστὶ πρῶξιμος πονηρῶς. εἰ καὶ ἡβήσας δόλον ποιήσῃ, κατέχεται, ὡς περὶ καὶ ὁ μαινομένος ἀναήβης. ἡ εἰδήσις καὶ ὁ δόλος⁵⁾ τοῦ προκουράτωρος βλάπτει τὸν πρωτότυπον.

ὡς γὰρ τῶς καὶ περιελθόντος εἰς αὐτὸν ἐκχωρεῖ τὴν κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου τουτέλαε, ὡς δηλοῖ ἢ ἐπόμενῃ¹⁾ ἐπει- τοιγε... τιπὺς ἀνικτορος ἐπιτροπῶν σκεντρία αὐτ. πονυλλ. οἰκέτ... ἐπ... ἐδὸν δόλον²⁾ περὶ τὴν τῶν φορτίων ἐποίησε διανομήν, αὐτὸς ὡς εἶ[πον] ὁ ἐπίτροπος τριβουτορία οὐκ ἐνάγεται, μήτε δεσπότης ὢν τοῦ οἰκέτου μονῶ οὐσοκαπιον³⁾... αὐτῶ... ἀπλῶς μὴ ὑποκείμενον μήτε συμπαραλαμβανόμενον τῇ σημασίᾳ τοῦ ποτεστάτε. [οὐδὲ προκουράτωρ ἐνάγεται, κἂν εἰ σκεντρία] αὐτοῦ ὁ οἰκέτης ἐνεπορεύετο τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλ' ἐνάγεται ὁ πρωτότυπος· ἐν ᾧ δὲ μὴ ὁ [πρωτότυπος] δόλον ἐποίησε μήτε περιελθὼν εἰς αὐτὸν τι⁴⁾ ἀπὸ δόλου τοῦ προκουράτωρος, ἐκχωρεῖ τὴν κατ' αὐτοῦ μανδάτι μανθάνεις γὰρ ἐν τῷ ε' τοῦδε τοῦ συντάγματος βί. πολλοὺς συμβαίνειν τινὰ ἔχειν ἀγωγήν, ἐπειδὴ ἐνάγεται, καὶ ἐνάγεσθαι αὐτὸν, ἐπειδὴ ἔχει ἀγωγήν, τουτέστιν εἰς ἐκχώρησιν αὐτῆς.

ση. ὅτι εἰ μὲν ὁ ἐπίτροπος ἐστὶν ὁ τὸν δόλον πεποιημένος, τότε ἡ τριβουτορία δίδεται κατὰ τοῦ πονυλλίου, οἷα εἰς ὁλόκληρον τὸ ὑποκλαπὲν φορτίον, ἀλλ' εἰς τὸ περιελθὼν εἰς τὸν ἀνήβον καὶ εἰς ἐκχώρησιν ἀγωγῶν· εἰ δὲ αὐτὸς ὁ πονυλλίος τὸν δόλον εἰργάσατο, τότε οὐ μόνον εἰς εἴ τι γέγονε πλουσιώτερος, ἀλλ' εἰς τὸ ὑποκλαπὲν φορτίον ἢ τριβουτορία δίδεται κατ' αὐτοῦ.

ὡςτε πρῶξιμός ἐστι πονηρῶς. ὁ γὰρ τοιαύτης ὢν ἡλικίας τοῦ⁵⁾ δόλου δεκτικός ἐστὶ, καὶ κιοιρ καὶ ὕβριον πλημ-

III. Paul. Si duo sint domini et ambo sciant, uterque solus convenitur. Sed si unus ignorat, et qui scit convenitur, deducitur solidum id, quod ignorant debetur. Sed si qui contraxit ignorantem convenerit, dicta actio locum non habet, sed de peculio actio: et quod utrique debetur, integrum deducitur. Hoc enim fit si vel is, qui scit, actione de peculio conveniatur.

Scientia tutoris et curatoris furiosi, non etiam pupilli inducit actionem, quae inter dominum et eos, qui contraxerunt, pro rata portione lucrum distribuit. Ex dolo autem tutoris et curatoris in id dumtaxat, quod ad eos pervenit, tenentur, et ut actiones adversus tutores vel curatores praestent.

Pupillus, si doli capax sit, ex dolo suo tene-

eius sciente eo negotietur, tributoria tenetur: de his autem, quae non acquiruntur, non tenetur, nisi usufructus ratione.

12. [Cyr. l. 3 pr.] Si servus mihi et tibi communis sit, et ambo scierimus, uterque in solidum convenitur. Sed si tu scieris et ego ignoraverim, si quidem adversus te actum sit, deducitur quod mihi debetur: sin adversus me, quod utrique, sicuti et si de peculio adversus te actum sit.

13. [Steph. ad l. 3 pr. verb: ipse de peculio]. Nam potest, qui tributariam habet, si velit, de peculio agere: altera autem electa ad alteram transire non potest, ut Ulpianus dig. 9 [§. 1] huius tit. dicit.

14. [Cyr. l. 3 §. 1. 2 l. 4. 5 pr.]. Scientia tutoris et curatoris tributariam adversus pupillum vel furiosum parit: et si curator male tribuerit, conveniuntur in id quod ad eos pervenit: sed si tutor solvendo sit, in solidum pupillus convenitur, ut tutelae actionem praestet. Scientia pupilli tributariam non parit, sed dolum, si proximus pubertati sit. Si pubes factus dolum admiserit, tenetur, sicuti etiam furiosus sanae mentis factus. Scientia et dolum procuratoris domino nocet.

15. [Steph. ad l. 3 §. 1 verb: hactenus tenebitur]. Scilicet quasi aliquid ad eum pervenerit, tutelae actionem adversus tutorem praestat, ut ostendit... — — si dolum in distributione mercium admiserit, ipse, ut dixi, tutor tributaria non convenitur, quia nec dominus servi est nec [usumfructum in eo habet, nec] simpliciter habet subiectum et notione potestatis comprehensum. Etiam procurator non convenitur, licet sciente eo servus domini negotiatus sit, sed convenitur dominus: si tamen dominus dolum non admiserit nec aliquid ad eum ex dolo procuratoris pervenerit, mandati actione adversus eum competente credit. Discis enim lib. VI huius partis, saepenumero evenire ut quis actionem habeat, quia convenitur, et conveniatur, quia actionem habet, hoc est ut ea cedat.

16. [Steph. ad l. 3 §. 1]. Nota: si quidem tutor dolum admiserit, tributaria adversus pupillum datur, non de integra merce subtracta, sed ad id, quod ad pupillum pervenit, et ad actiones cedendas: sin autem ipse pupillus dolum admisit, non solum in quantum locupletior factus est, sed de merce subtracta tributaria adversus eum datur.

17. [Steph. ad l. 3 §. 2 verb: eius aetatis]. Nimirum si proximus sit pubertati. Nam qui eius aetatis

30) Lege cum Heimb: Οὐλιανού. Vapulat librarius: alioquin Idem inscribendum erat.

31) Cod. γινώσκεται.

32) Cod. haec praecedentibus iungit.

q) Cod. οὐσοκαπλ....

r) Cod. δοῦλος.

s) Cod. δοῦλος.

t) Forte διὰσπιξες.

u) Forte: ὁ πομπώνιος.

v) Cod. δοῦλον.

w) Legerim: μήτε οὐσοφρουκτον ἔχων ἐν αὐτῷ καὶ ἀπλῶς.

x) Cod. τῆς τοῦ.